Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэд гараа | №40 (14366) | 1974 оной февралиин 16, суббото | Сэн 2 мүнгэн

1974 ондо силос болохо кукурузын ногоо гектарай адагынь 170—200 центнер, куузику—350 центнер, уһалагдадаг сабшалангай гектар бүриһөө 20 центнер, хээрын сабшалан дээрэһээ—10—12 центнер үбһэ ургуулжа абаха—иимэ уялга республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд абаа

ТОСХОНОЙ ТҮХЭЛ ШАРАЙ ХУБИЛНА

Буряад ороной хото город, хүдөө нютаг бүхэндэ шахуу ...нэ гэр байшангууд, соёлой гуламтанууд, үйлэдбэриин ...ганууд, хүүгэдэй эмхи зургаанууд улам олоор бариг...ка байдаг болонхой. Энэмнай колхоз болон совхозуу...й экономикын бүри бэхижэжэ, улад зоной һуудал бай...най улам һайжаржа байһанай эли тодо гэршэ болоно...

Городууд ба тосхонуудые, һуурин газарнуудые болбо...н түхэлтэй болгожо, ногоорuulхын тула соёлой хоёр ...лэй добтолго эмхидхэхэ тухай тогтоол Буряадай ...ССР-эй Министрнүүдэй Совет 1971 оной август һара... абаа һэн. Нютагай Соведүүдэй сессинүүд дээрэ энэ ...удал зүбшэгдэжэ, хоёр жэлэй туршада хэгдэхэ хүдэл...риин хэмжээн тодорхойлогдоод, үнгэрһэн үе соо ню...г бүхэндэ ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Тосхон һуу...удые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ олохон ню...удай ажалшад эдэбхи үүсхэл гаргажа, габшагай ...аар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Жэшээ болгон Хэжэнгын аймагые хаража үзэе. Тос...о болбосон түхэлтэй болгохо талаар энэ аймагай түб ...ринай ажалшад республика дотороо үүсхэл гаргаа. ... Тингээд сомоной, сельскэ Совет бүхэндэ тусхай ...б эмхидхэгдэжэ, тэрэ хүдэлмэри ударидаһан байгаа. ...ной хоёр жэлэй добтолгын туршада аймагай хүдөө ...нүүдтэ һургуулинууд, соёлой байшангууд, һургуу...н ороодүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд, байрын гэр... болон бусад барилганууд олоор бодхоогдоо.

Аймагай түб Хэжэнгэ тосхондо урдань үзэгдөөгүй ехэ ...ита хэгдэһэн байна. Тэндэ Соведүүдэй байшан, хүү...й ясли, квартальна котельнэ, ажалшадай һуудал бай...ай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай байшан, олон тоо... байрын гэрнүүд, үйлэдбэриин барилганууд баригдаа. ...үхибүүнэй һуурнтай дунда һургуулиин мантан томо ...плекс баригдажа, һаяшаг ашаглалгада оруулагдаа. ...алдаа наймаанай түб бригдажа байна. Тосхондо хэ... шэнэ үйлсэнүүд бии болоо, олон тоото модод, һөө... тарнгдаа. Хэдэн үйлсэнүүд асфальтаар хушагдажа, ...ндөө люминисцентнэ лампочкануудаар гэрэлтүү...гэг болонхой. Богонёор хэлэбэл, тосхонние болбосон ...лтэй болгохо талаар горитой ажал ябуулагдаһан ...

Һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо та...р республика дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ...гын аймаг эрхимлэжэ, республикын Министрнүү... Соведэй дурасхаалта дипломоор шагнагдаһан, 10 ...ан түхэриг мүнгэн шанда хүртэһэн байгаа. Энэ мү...өөндэ эрхимлэһэн Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй ...ной, Мухар-Шэбэрэй аймагай Никольскын сельскэ ...үүд БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуул... Улаан туг, мүн 5 мянган түхэриг мүнгэн шан абаһан ...

Соёлой хоёр жэлэй добтолгын үедэ һуурин газарнуу... болбосон түхэлтэй болгохо талаар һайн үрэ дүнгүүд... сомоной, сельскэ Соведүүд республика доторнай ... Загарайн аймагай Новоильинскэ поселково, Хой...галай аймагай Нижне-Ангарска поселково, Сэлэн... аймагай Загастайн сомоной ба бусад зарим Соведүүд ...эй тоодо оролсоно.

...үлэй жэлнүүдтэ Захааминай аймагай Хамниин сель... Соведэй һуурин нютагуудта шэнэ барилганууд ехээр ...гдэдэг болонхой. Эндэхи совхозой түб һууриндa ... һургуули, соёлой байшан, гостиница, малшадай ...үүдэй хамтын байра, автомашинын гараж, Хуртага ...үргэ нютагуудтань шэнэ клубууд, хэдэн арбаад бай...рнүүд бодхогдожо, ашаглалгада оруулагданхай. ...ин аймагай Хандагайн сельскэ Соведэй депутадууд, ...дхэхэ комитет һуурин нютагуудаа болбосон түхэл... болгохо талаар һүүлэй үедэ ехэ эдэбхи үүсхэлтэй... хүдэлжэ байна. Инмэрхүү жэшээнүүд республика ...ай угаа олон.

...нэ гэртэ орожо байхадаа, шэнэ һургуулиин гү, али ...й байшангай, хүүгэдэй шэнэ эмхи зургаануудай ...эхэдэ, хүн зоной шарай хухюун сэнгэлиг болодог, ...едьхэлынь али ехээр баясадаг, баярладаг гээшэб?! ... байха ёһотойшье даа. Эдэ бүгэдэ Коммунис пар... Советскэ правительствын үдэр бүриин анхарал ...лгын ашаар лэ туйлагдана ха юм.

...үтэй хамта республикын зарим колхоз, совхозуудай ... барилэгшэд, нютагай Соведүүд багашаг һуурин га...удые, бригада ба отделенинүүдые болбосон түхэл... болгохо асуудалда анхаралаа багаар табина гээд сэхэ ...э хэрэгтэй. Энэ талаар Баргажанай аймагай Ула... колхозой Улюкчикан нютагые хаража үзэе. Эндэ ур... Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түб байһан юм. ...чикан нютагта клуб бии иэрэтэй. Теэд арбаад жэл ...аршье заһабари хэгдээгүй. Тэрэнь хуушаржа үмхи... унахадаа тулаа. Сонхо, хушаалтануудынь эбдэршэ... Уланай колхоз экономикынгоо талаар яһала бэхи... аймагай түрүү ажахынуудай нэгэн юм. Теэд ...чикан нютаг яахадаа мартагдашооб?

...е нэгэ жэшээ харуулая. Хяагтын аймагай Сүхын ...ай заводой оршодог тосхон томохон һуурин газар...й нэгэн юм. Теэд тосхоноо болбосон түхэлтэй бол... хэрэгтэ заводой дирекци, ниитын эмхинүүд анхара...аар табина гэхэдэ, ехэ алдуу болохогүй. Эндэ шэ... байранууд үсөөн баригдана, газаа талаһаань тү...утай, шорой тооһондо дарагдашаһан гэрнүүд олон. ... гудамжануудынь сэбэрлэгдэдэггүй, яама янхар ...оһон байха юм. Зарим леспромхозуудай модо бэ...лгын пунктнуудай һуурин газарнууд иимэрхүү бай... байһаар.

...д зоной һуудал байдал улам һайжаруулжа, тэдэ...лбаа эрилтэнүүдые бүри һайнаар хангадаг болохо ...алда түрэл партимнай, советскэ правительство ай...р ехэ анхарал хандуулна. Тиимэһээ энэ асуудал ...з, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна орга...нуудай, нютагай Соведүүдэй үдэр бүриин анха... абтажа, хинан шалгагдажа байха зэргэтэй.

...дөө тосхонууд, һуурин газарнууд жэл бүри болбо... түхэлтэй боложо байг лэ!

Е. А. Ринчиндоржиев Хориин аймагай суута луговодуудай нэгэн юм. Ажалдаа дүршэжэ, дадал шадабаряар бата болоһон энэ нүхэр юһэдэхи табан жэлэй, шиидхэхы гурбадахи жэлдэ габшагай һайнаар ажаллаа. Даажа абаһан 90 гектар сабшалан дээрэһээ гектарай 32 центнер үбһэ хуряажа абаа ха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим луговод Е. А. Ринчиндоржиев. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХАХАДЬАА ОЛОНИИНЬ ХУРЬГАЛАА

Хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, Ехэ-Куналейн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абанхай. Жэшээнь, 1974 ондо тэдэнэр бүхы ажахыгаараа зуун эхэ хонин бүриһөө 97 хурьга абаха зорилго урдаа табина.

Эдэ үдэрнүүдтэ хурьгад олоор абтажа байна. Мүнөө бүхы отаранuudта хамта 3 мянга гаран хурьгад абтаад, гарза хоролтогүй томо болгодоно. Илангаяа дүршэл ехэтэй, ажахыдаа түрүү хонишон Панфил Сластинай даадаг отарада олон хурьгад абтаа. Бүхы 565 эхэ хонидһоонь мүнөө 400 гаран хурьгад абтаад байнхай. Эндэ гуша гаран хонидынь эхирлээ. Энэ отарада хүдэлдэг хонишод, хурьгашад А. Т. Рымарев, Ф. В. Кушнарев, Я. А. Алексеев гэгшэд нарай хурьгадые нарин һайнаар харууһална, эдеэлүүлнэ. Эхэ хонидоо хүсэ шадал һайнтай байлгаха гэжэ оролдоно.

Улаан-Үдын аймаг.

КПСС-эй ОБКОМДО

КПСС-эй райкомуудай үзэл сурталай хүдэлмэри эрхилдэг секретарьнарай, республикын зарим эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн партиин обкомдо боложо үнгэрбэ.

Энэ зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев** үгэ хэлэһэн байна. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай промышленностиин барилгын ба транспортын эмхинүүдэй болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай тогтоолтой зохилдуулан, социалис мүрысөөнэй эмхидхэл саашадань улам һайжаруулха тушаа асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Тэрэшэлэн харуулан ойлгуулха агитаци, лекционно болон атеистическэ пропаганда һайжаруулха тухай хөөрэлдөөн болоо.

Зүблөөнэй эсэстэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** үгэ хэлээ.

ҮРЭ ЕХЭТЭЙ МҮРЫСӨӨН

Захааминай аймаг — **Яруунын аймаг**

Республикымнай хоёр захада тоопой оршодог Захааминай, Яруунын аймагуудай ажалшадай хоорондоо мүрысэдэг болоһоор хэдэн жэл үнгэрөө. Эдэ хоёр аймагуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ — 1973 ондо яһала амжалтатайгаар ажаллажа гараа. Гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха арадай ажахын түсэб дүүргэлгээрээ, адууһа малай тоо толгой олошоруулгаараа Яруунын аймаг республика дотороо эрхимлэжэ, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй Улаан тугта хүртөө. Мүн Захааминай аймаг энэ талаар бараг һайн дүнгүүдые туйлаһан жэшээтэй.

Мүрысэгшэ аймагуудай 1973 оной арадай ажахын түсэбэй дүүргэлтэ:

	Захааминай аймаг	Яруунын аймаг
Таряалангай ургаса (хуряагдаһан гектар бүриһөө центнерээр):		
ороoho таряан	10,5	6,9
хартаабха	73,2	44
овощ	123	121
Тэжээл бэлэдхэлгэ (проц):		
үбһэн	77	57
сенаж	124	154
корнеплод	30	2
ногооной гурил (цент).	137	6915
силос	96	99
Газар таряалангай продукци гүрэндэ худалдалга (проц):		
Ороoho таряан	2	—
хартаабха	132	64
овощ	142	104
Наг шэбхэ зөөлгэ (проц):	97,7	66
Үрэһэ хүрэнгэ хаалга (проц):		
Ороoho таряанай	70	31
Намарай паар хахалалга (проц):	107	16
Мал олошоруулха түсэбэй дүүргэлтэ (проц):		
Үхэр	100,3	97
тэрэ тоодо үнеэд	98	87
хони	100,3	98
гахай	72,0	41
мори	97	86
шубуу	—	6
100 эхэ мал бүриһөө түлжүүлэгдэһэниинь (толгойгоор):		
тугал	59	61
хурьга	69	66
поршоонхо	1088	—
унага	68	44
Малай ашаг шэмэ:		
Үнеэн бүриһөө—һүн (кг)	1428	1768
Хонин бүриһөө — ноohон (кг)	2,4	2,6
Тахяа бүриһөө — үндэгэн (тоо)	—	31
Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушаалга (проц):		
Мяха	106	105
һү	113	113
ноohо	101	105

Мүрысэгшэ хоёр аймагуудай түлөөлэгшэд хоорондоо ябалсажа, түрүү дүй дүршэлөө халан абалсадаг заншалтай. Һүүлэй жэлнүүдтэ Захааминай аймагай ажахынууд олон жэлэй ногоо таридаг, үрэһэ абадаг боложо байнхай. Энээндэ нүгөөдүүлэйнь нүлөө бии. Энэ аймагуудта мяхалиг үүлтэрэй үхэрнүүд түргэнөөр үсхэбэрилэгдэнэ. Эндэшье халан абалсахаар дүршэл бии байха. Илангаяа үхэрнүүдые түргэн зуура шахан таргалуулха талаар амжалта туйладаг түрүүшүүл, коллективүүд олон.

ШЭНЭ ТАСС-ҺОНИН

ЭСЭГЭ ОРОНДОО ГАБШАГАЙ АЖАЛАА БАРЮУЛХА

Агын Буряадай национальна округто Арадуудай хани барисаанай орден барюулагдаба

АГИНСКОЕ (Шэтын область). (ТАСС). Совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнь, ажахын ба соёлой байгуулалтада амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө Агын Буряадай национальна округто Арадуудай хани барисаанай орден февралиин 14-дэ барюулагдаба.

Округто үндэр дээдын шагнал барюулалгада зорюулагдаһан, партиин окружной комитедэй, округой ажалшадай депутадуудай Соведэй хамтын баярай суглаае округой гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **Б. Ц. Цыренов** нээгээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэтэ президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаба.

Эхэ ороной үндэр дээдын шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, партиин Центральна Комитедэй, Совет правительствын, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй даалгабаряар РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **М. А. Яснов** округой ажалшадые халуунаар амаршалаа.

Түүхэтэ богонихон болзор соо Коммунис партиин хүтэлбэри доро буряад арад ород арадай туһаламжа, дэмжэлгэдэ түшэглэн, туйлай ехэ амжалта, илалтануудые туйлаһан байна гэжэ оратор хэлэбэ.

Мүнөө округой колхоз, совхозууд мяха, һү, ноohо ба хүдөө ажахын бусад продукци үйлэдбэрилдэг олон һалбаритай ехэ ажахынууд болонхой. Хэдэн мянгаад трактор, комбайн болон бусад техникэ хүдөөгэй ажалшадта даалгагдан үгтэһэн байна. Округой ажахынууд 200 мянга гаран гектар талмайда тарилга хэнэ.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые бодотоор бэелүүлхын тула округой ажалшад бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабарияа элсүүлнэ.

Агын Буряадай национальна округые Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые **М. А. Яснов** уншаад, сугларагшадай нэрьемэ альга ташалга доро округой тугта орден зүүлгэбэ.

Партиин Агын окружкомой нэгэдэхи секретарь **Ф. И. Филатов**, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой **Б. Мажиев**, Орловско горно-шэнэржуулгын комбинадай экскаваторщик **А. П. Савостин**, багша **М. Б. Будаев**, хонишон **Э. Жамсаранов**, Шэтын областной гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **Н. И. Дмитриев** болон бусад баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, үндэр хайра шагналайнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительствада, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ баяр баясхалан хүргөө.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг ехэ дэмжэлтэтэйгээр абаһан байна.

Корягай национальна округто Арадуудай хани барисаанай орден барюулагдаба

ПАЛАНА. (**Камчатска область.** (ТАСС). Корягай национальна округой туг дээрэ Ажалай Улаан Тугай ордентой зэргэлээд, Арадуудай хани барисаанай орден февралиин 14-дэ яларба.

Ажалшадай коллективүүдэй түлөөлэгшэд тундрын бүхы заха булангуудһаа округой түб — Охотско далайн эрье шадар хабтайн нэмжыдэг Палана һууриндa суглараа. Үндэр дээдын шагнал барюулалгада зорюулагдаһан, КПСС-эй окружной комитедэй, округой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй хамтын баярай суглаан эндэ болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэтэ президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаһан байна.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **А. М. Школьников** сугларагшадта хандан, амаршалгын үгэ хэлээ. Үндэр дээдын шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй даалгабаряар Корягай национальна округой ажалшадые үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалаад, коммунизм байгуулгада шэнэ амжалтануудые туйлахыень хүсөө.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые А. М. Школьников уншаад, нэрьемэ альга ташалга доро Корягай национальна округой тугта Арадуудай хани барисаанай орден зүүлгэбэ.

КПСС-эй окружной комитедэй нэгэдэхи секретарь **В. Д. Зверев**, «Паланский» совхозой орошодой бригадир **И. И. Коерков**, КПСС-эй Камчатска обкомой нэгэдэхи секретарь **Д. И. Качин** болон бусад үгэ хэлэжэ, үндэр дээдын шагналайнь түлөө парти, правительствадаа баяр баясхалан хүргөө.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаһан байна.

УНШАГШАДТАЯА УУЛЗАЛГАНУУДЫЕ ХЭХЭ

Уран зохёолшодой уншагшадтаяа хэдэг уулзалганууд заншалта болонхой. Уран зохёолнуудай авторнууд, удха түгэлдэр номуудые уншаха дуратайшуул иимэ уулзалгануудые хүлеэжэ ядан угтадаг юм СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной түсхай совет уран һайханай литература олоной дунда дэлгэрүүлэн тарааха һайн һайхан уялга дүүргэнэ. Соведэй пленум Москвада боложо, тэрээндэ хабаадагшад — бүхы союзна республикануудай түлөөлэгшэд хүдэлмэриингөө дүй дүршэл халан абалсаа, 1974 ондо хэхэ ажалайнгаа түсэб зүбшэлөө.

— Уран һайханай литература үргэн ниитэ ажалшадай дунда дэлгэрүүлэн тарааха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Тиигэжэ жэлдээ орон доторной уран зохёолшод уншагшадтайгаа 150 мянга дахин уулзажа хөөрэлдэнэ, — гэжэ СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь Ю. Н. Верченко ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.

Совет литература ажалшадай байдалтай нягта холбоотой, тэрээнһээ үндэһэтэй байха ёһотой — энэ хадаа 1974 ондо уран һайханай литература олоной дунда дэлгэрүүлэн тарааха бүхэсоюзна бюрогой хүдэлмэриин гол шэглэл мүн. «Уран зохёолшо ба түсэбтэ табан жэл» — түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ бидэнэй бэелүүлхэ хүдэлмэриин гол темэ болоно.

Ленинэй сургаал һургаал тухай, А. С. Пушкинай түрэһөөр 175 жэлэй ой, Н. А. Островскиин түрэһөөр 70 жэлэй ой, мүн СССР-эй арадуудай литературануудай элитэ мэдээжэ түлөөлэгшэдэй ойн баяр тухай һайндэрнүүд, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэхэ.

(ТАСС).

Хабарай тарилгада бэлэдхэл шалганабди

ШЭБЭРТЫНХИД, ШАМДЫТ, САГ ОШОЖОЛ БАЙНА

— Трактористнуудаар хүд хангагданхай гүт?

— Би мэдэнэгүйб. Главна инженерһээ һурагты.

— Механизаторнуудай һуралсалда хэды хүн ябанаб?

— Эхилээдүй байнабди. ...шээл үнгэргэхэ таарамжатай зохид байра олдоногүй. Юрэдөө, һонирхоһон ...мэндэтнай главна инженер дүүрэн харюу үгэхэ байха. Углөөнэй Дабаата ...шоо һэн. Ерэхэ болоо ёһотой гэжэ, — техникын усал ...ргылхэ талаар инженер Б. С. Жамбалов бидэнэй ...удалда хүсэд харюусабагүй.

— Бүхы тракторнуудаа хоёр халаанда хүдэлгэхын тулада 49..., алдажа байнаб. 19 механизатор дуталдана. Механизаторнуудай ниитын һуралсал эхилээдүй байнабди. Хүнүүд олдоногүй. Трактористнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ һуралсал һаяар захалхабди. Тэрэнтэй хамта 10 механизатор бэлдэхэбди. Хабарай хүдэлмэриин эхилтэр 124 часай программа дүүрэн шудалжа үрдихэ байха. Хэшээлынь неделидэ хоёр удаа 3—3 часаар үргэлжэлхэ юм, — гээд главна инженер О. Б. Санжиев хэлэбэ.

Нэгэ асуудалда хоёр ондоо харюу үндэһэ баримтагүй шалтагууд. механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал, мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэшээл мүнөө хүрэтэр эмхидхээгүй байгаад, 124 часай программые хабарай хүдэлмэриин эхилтэр шудалжа шадахабди гэһэниинь хайшаа юм. Неделидэ 6 часай хэшээл үнгэргэхэбди гэжэ хараалхадаа, программаяа тарилгын дүүрэһэн хойно, июлиин эхеэр дүүргэжэ, шалгалта бариха болоно бшуу.

Һуралсал үнгэргэхэ таарамжатай зохид таһалга МТМ-эйн диспетчерскэ соо бии. Тэрэнь хооһон, гансал тамхилалгын газар болонхой. Хүнүүд дуталдана гэһэн шалтагта үнэнжэхын аргагүй. Дунда һургуули дүүргээд, һуралсалаа саашань үргэлжэлүүлээгүй залуушуул Шэбэртэдэ олон. Тэдэнэй олонхинь механизатор мэргэжэлтэй болоод, түрэл нютагтаа ажаллаха дуратай. Теэд эдэнэй дунда ойлгуулламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри мүртэйгөөр ябуулагданагүй.

Бэшүүрэй совхоз жэл бүри 7.000 гаран гектарта ороoho таряа ургуулдаг томохон ажахы юм. Нёдондо гектар бүриһөө түсэбэй ёһоор 14,8 центнер таряа хуряаха аад. 11 центнер ороoho абаа. Гүрэндэ таряа худалдаха даабари бэелүүлэгдээгүй. Хабарай тарилгын, таряа хуряалгын халуун хаһын эхилхэдэ, механизаторнууд ходо дуталдажа байдаг. Тиимэһээ хуулиин наһа гүйсөөгүй, трактор, комбайн жолоодохо эрхэгүй һургуулиин үхибүүдые машинада һуулгаха баатай болодог. Үнгэрэгшэ намартаа 3 комбайн эзэгүйдэжэ, таряа хуряалгада хабаадуулагдаагүй һэн гээд хүдөө ажахын управлениин главна инженер Б. Д. Мункуев манда хэлэбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ аймаг дотор эталонно трактор бүхэндэ 1400 гектарай зөөлэн хахалалгын хэгдээд байхада, шэбэртынхид арайхан гэжэ 1285 гектарта хүргэһэн байна. Тээмэндэ үнгэргэгдэһэн аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй суглаан дээрэ совхозой нэгэшье механизотор КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотада хүртөөгүй байха юм. Гансахан энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, совхозой дирекци, партком, хүдэлмэришэдэй комитет, комсомолой организаци болон инженерно-техническэ хүтэлбэрилэгшэдэй оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, механизаторнуудай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ тушаа анхаралаа багаар хандуулдаг байһаниие элитээр гэршэлнэ бшуу.

Бүхы трактор, комбайн болон автомашинануудаа хоёр халаанда хүдэлгэхын тулада Бэшүүрэй совхоздо мүнөө 40 тракторист, 18 комбайнер, 27 жолоошон дуталдана гээд аймагай хүдөө ажахын управлениһээ мэдэжэ абабабди. Тиимэ болохолоороо совхозой главна инженер нүхэр Санжиев бодото байдалаа сагааруулхын тулада зорюута доогуур абажа хэлэһэн байба. Механизаторнуудые бэлдэхэ, трактористнуудай класс дээшэлүүлхэ талаар ажахыда ямаршье хүдэлмэри мүнөө хэгдэнэгүй. Энээн тушаа хуушанай механизаторнууд, коммунистнар М. Ц. Цыремпилов, И. П. Белых гэгшэд иигэжэ хэлэнэ. «Үйлэдбэриин эгээл гол һудаһа барижа байһан механизаторнуудта анхарал һуладашоо. Ядахын сагта хүдэлмэриин хубсаһа үгэнэгүй. Урдань мэргэжэлээ дээшэлүүлгын курса, агротехникэ шудалалгын һуралсал үдэшэндөө үнгэргэгдэдэг һэн. Мүнөө тиимэ юумэн үгы. КПСС-эй ЦК-гай Хандалга зүбшэн хэлсээшьегүйбди. Угтамжын түсэб, уялгануудшье абтаадүй. Шэнэ станок, түхеэрэлгэнүүдшье абтажа тодхогдоногүй. Трактор, комбайнууд жэл бүри олошорно, харин механизаторнууд хүртэнэгүй».

Ленинэй партиин гэшүүд һэн тула эдэ нүхэд үйлэдбэриин эгээн бэрхэтэй газарта ажалладаг, ходо түрүү зэргэдэ ябадаг. Жэшээнь, нэгэдэхи классай механизатор Иван Поликарпович Белых хэдэн жэл удаа түмэршэ дархан, электро-гагнууршанаар хүдэлнэ. Таряа хуряалгын эхилхэдэ, комбайнда һуужа, залуушуулые дахуулан ябадаг заншалтай. Үнгэрэгшэ намартаа «Сибиряк» комбайнаар 5100 центнер таряа суглуулан сохижо, ажахын комбайнернуудай дунда хоёрдохи һуури эзэлһэн. Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй хуряалгада дахинаа хабаадажа, бүри ехэ амжалта туйлахаар зорижонхой.

МТМ-эйн мастерской соо ороходо досоонь харанхы, хүйтэн. Хоёр «Беларусь», нэгэ сеялкэ заһабарилагдажа байба. «Хоёрдохи үдэрөө энэ сеялкэ заһажа байнаб. Үсэгэлдэр гурбан хүн һэмди. Мүнөө гансаараа үлэбэб. Бэшыемни ондоо ажалда гаргаа» гээд В. Д. Бадмацыренов гомдоно. Механизаторнууд ямаршье түсэбгүйгөөр хүдэлнэд. Заһабарилгын график табигдаагүй. Хүн бүхэн өөрынгөө трактор заһабарилна. Түрүү бригадна-узловой арга хэрэглэгдэнэгүй. Мүрысөөншье эмхидхэгдээгүй. Запчастьнууд олоор дуталдана. Илангаяа гэнжэтэ тракторнуудта ходовой частиин детальнууд огто үгы. Оньһон техникэ болон хүдөө ажахын зэр зэмсэгүүдэй хахадыншье хүсэд заһабарилагдаадүй байһаар. Тарилгада элсүүлэгдэхэ машина техникэ, зэр зэмсэгүүдээ мартын найман болотор заһабарилжа дүүргэхэ ёһотойбди гэжэ ажахын главна инженер мэдүүлнэ. Энэ хэбээрээ ябаа һаа, болзор соогоо заһабарилгаа дүүргэхэнь бэрхэтэй байха гэжэ һанамаар.

Хабарай хүдэлмэри улам ойртожо байна. 6000 центнер хүрэнгын ороohон тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй. Тэрэнэйнь хахадһаа ехэнхинь һэлгэгдэхэ зэргэтэй. Теэд энэ хүдэлмэри ажахыда эхилээдүй байһаар. Хүршэ ажахынуудайнгаа наг шэбхэ түлэг гаргажа байн гэтэр, эндэхид шэбхэмнай хүрэшэо гээд, энэ хүдэлмэреэ тогтоожорхёо. Һүүлэй байдалаар ажахын поли, нута сабшалан дээрэ оройдоол 6650 центнер наг шэбхэ гаргагдаа.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

Бэшүүр.

Партиина ажабайдал

КОММУНИСТНУУДАЙ ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ ДЭЭШЭЛНЭ

КПСС-эй XXIV съездын ба тэрэнһээ хойшо үнгэргэгдэһэн партиин ЦК-гай Пленумүүдэй табиһан гол зорилгонуудай нагүн хадаа үйлэдбэри болон нииитэ-политическэ ажал ябуулгада коммунистнуудые олоор хабаадуулха, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл саашадань бүри ехээр хүгжөөхэ асуудал болоно.

Энэ шухала хүдэлмэриин удхые тодо һайнаар ойлгожо, түйлаһан үрэ дүнгүүдые ниитэдэн согсолһые манай аймагай партиина организацинуудай оролдолго гаргадагынь элээр харагдадаг болонхой.

Энэ ушарта партиина документнүүдые һэлгэлгын үедэ хэгдэһэн хүдэлмэриин нүлөөн ехэ байгаа. Энэ эмхидхэлэй ехэ удха шанартай кампанида бэлэдхэл хэжэ, тэрэнниие эмхитэй һайнаар үнгэргэхэе оролдохоодо, партиина эхин организацинууд КПСС-эй Устав ба Программые коммунист бүхэнэй нарин няггаар сахилгада, тэрэнэй үйлэдбэри болон нииитэ-политическэ ажабайдалда түрүү үүргэеэ гүйсэтгэхэдэнь анхаралаа ехээр хандуулна. Энэ талаар зарим парторганизацинууд нилээд ажмалтануудтай.

Эхэ ороной ашаа туһада зорюулагдаһан нииитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулгада, мүрысөө хүгжөөлгын хэрэгтэ партиин гэшүүнэй хэр зэргээр хабаадалсаһаниие тэрэнэй шанар шэнжэ хүсэдөөр харагдадагынь мэдээжэ.

Партиина комитедэй, партиина эхин организациин хүдэлмэриин арга дүршэлһөө ехэнхи ушарта коммунистнүүдэй ниитын, ажалай эдэбхи үүсхэлэй үргэлтэ дулдыдадаг. Һайн партиина организацида хүмүүжэһэн коммунист бүхэн ниитын хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулхые эрмэлзэдэг гээшэ.

Партиина эхин организацинуудай захирганай ажал ябуулга хинаха эрхээ зүбөөр хэрэглэлгэ мүн лэ коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлэй дээшэлһүүлхэ хэрэгтэ һайнаар нүлөөлдэг гээшэ. Хинaлта бэелүүлхэ комиссинуудай гэшүүдээр үнэн сэхэ, шударга бэрхэ коммунистнууд, ажалай түрүүшүүл һунгагдадаг. Энэ эрхээ хэрэглэжэ, партиина организацинууд өөһэдынгөө предприяти, ахаxы, эмхи зургаанай ямар зэргээр хүдэлжэ байһые нарин нягтаар шалгажа, кадрнуудые зүбөөр хубаарилжа эрилтэ табидаг, хариуусалгата хүнүүдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонуудые шагнадаг.

Партиин гэшүүдэй эдэбхи үүсхэл хүгжөөлгэдэ партиин суглаанууд нүлөөлхы ехэ үүргэ дүүргэдэг. Партиина ба гүрэнэй журам шангадхаха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, социалис мүрысөө эмхидхэлгэ һайжаруулха хэрэгтэй холбоотой асуудалнуудые «Зүбшэн хэлэлсэжэ байха эрилтэ ходо табигдажа байдаг юм.

Коммунистнуудые нииитэ-политическэ ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадуулха зорилгые партиина даабариха эшэ үндэһэтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаа партиина билэдүүдые һэлгэлгын болоно байха үедэ манай аймаг дотор сая гэрэлэжын ба сая зуурын даабаритай коммунистнуудай тоо нилээд олошоро. Аймагай партиина организациин бүридэлдэ ородог 720 шахуу коммунистнуудай 40-ниинь пропагандистаар, 103 — агитатораар, 69 — политинформатораар, 93 — лектороор, 275 хүн арадай хинагшаар, 73 гэшүүд профсоюзай хүдэлмэридэ хэдэлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1972 он) Пленумэй һүүлээр 68 коммунист партиина хүдэлмэридэ хабаадуулагданхай.

А. С. Матросовой хүтэлбэридэг Һахалиин совхозой партиина организациин хүдэлмэри мүу бэшээр табигданхай. Энэ партиин бүхы гэшүүд партиина даабаритай. Нэрлэбэл, тракторно-тарян ажалай бүлэгэй бригадир Г. С. Серебренников совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ (штатгабэшэ), КПСС-эй райкомой гэшүүн, Һахалиин сельсоветэй депутат юм. Совхозой кладовщик Л. Г. Бурцев арадай хинaлтын бүлэгэй түрүүлэгшэ, партбюрогой гэшүүн. Тэрэниие нииитын ад зөөри нарийнаар сахин хинагша гээд совхоз дотор дэмжэ хэлсэдэгүй.

«Бурятцелинстрой» трестын 1010-дахи ПМК-да хангалгын таһагай хүдэлмэрилэгшэ Г. И. Чиркаевай нэрэ һайн мэдээжэ. Тэрэ арадай хинaлтын бүлэгэй эдэбхитэй гэшүүн, мүн агитатор юм.

Гааргын совхозой партиина эхин организациин (партком) секретарь А. Ч. Цыденов) коммунистнууд 1-дэхи отделение эрхилэгшэ Д. Г. Аюшеев, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Г. А. Аюшеева, совхозой главна зоотехник Д. Д. Гомбоев, пенсионер Б. Р. Буянтуев болон бусад партиина даабаринуудые дүүргэн, эдэбхитэй һайн хүдэлмэри ябуулдагаараа бэшэнһээ шалгардаг.

Аргатын дунда һургуулиин партиина эхин организацида багшанар Л. Л. Дамдинова, В. Б. Хышиктуева, П. Х. Раднаев гэшэд эдэбхитэй һайнар даабаряэ дүүргэдэг юм.

Гэбшье партиина даабари дүүргэлгын хойноһоо хиналта һулаар хэжэ байдаг партиина организацинууд манай үшөө бии байнаар. Жэшээлхэдэ, Дэрэнэй совхоздо бүхы 97 коммунистнуудай арбанниинь ямаршье даабаригүй байха юм. Райкогой партиина эхин организацида даабари үгэхэ хүдэлмэри һулаар табигданхай. КПСС-эй гэшүүн бүхэн ямар нэгэн партиина даабаритай байха, тэрэнэй дүүргэлтые нарин шалгажа байха гэһэн шангa эрилтэ табигдана. Тэрэ заабарине парторганизацинуудай хүтэлбэрилэгшэд толгойдоо һайнаар хадуужа абажа ёһотой бшуу. Хэдэн хүдэлмэри тухайгаа партиина суглаан дээрэ коммунистнуудай тоосоо барилга манда заншалта хэрэг үшөө болоодүй байнаар. Партдокументнүүдые һэлгэлгын боложо байһан үедэ эдэ дутагдалнуудые үндэһөөрнь усадхаха уялгатай болонобди.

Эдэ шухала зорилгонуудые зүбөөр шиидхэлгэ хадаа партиина ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримуудые наринаар сахилгада, парти доторой демократи хүгжөөлгэдэ, коммунистнуудай бэе бэедээ шангa эрилтэ табилгада бодотоор нүлөөлхэ ёһотой байһаниинь элитэ.

Партдокументнүүдые һэлгэлгын үедэхи хүдэлмэриин һайн дүн дүршэл согсолходоо, коммунистнуудта партиина даабари үгэлгэ ба тэрэнэй дүүргэлтые хинан шалгалга гуримшуулагдаха, бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха хэмжээ абаха эрилтэ манай үмэнэ табигдана.

Б. ДАРМАЕВ,
КПСС-эй Хурамхаанай райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Хандагатайн леспромхозой шалаа хюрөөдэн гаргадаг заводой коллективтэ һайнаар ажалладаг зон олон. Тэдэнэй нэгэн Алексей Матвеевич Усмаев болоно. Усмаевай даадаг бригада халаанайнгаа даабарине хододоо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Жэшээлхэдэ, 400 шалаа хюрөөдэхэ даабаритай һаа, халаан соо 450—470-ые хюрөөдэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) түрүү бригадын гэшүүд В. Афанасьев, Т. Коробникова, В. Сусаев, А. Афанасьева, бригадир А. Усмаев, А. Михалёва, П. Сутурина гэгшэд ажал тухайгаа хөөрэлдэжэ байна.

ПРОПАГАНДИСТНАР ҺУРАНА

Партиин Ахын райкомой коммунистнарай болон комсомолшуудай политическэ һуралсалда ехэхэн анхарал хандуулна. Тиимэһээ хира хира болоод лэ политическэ һургуулинуудай, семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөнүүд болон семинарнууд үнгэргэгдэжэ байдаг.

Һаяхан тиимэ семинар-зүблөөн партиина болон комсомолой политическэ һургуулинуудай пропагандистнуудтаи боложо үнгэрөө.

Тэрэ семинар дээрэ партиин райкомой секретарь нүхэр С. С. Галсанов «Ажалшадай политическэ ба экономическа һуралсалые мүнөө үеын эрилтэдэ хэрэмөөр хүтэлбэрилхэ», Орлигой дунда һургуулиин директор нүхэр М. И. Галсанова «Научно-техническэ революци ба хүн бүхэнэй бүхы талаараа хүгжэлтэ», партиин райкомой пропагандада агитациин таһагые даагша нүхэр Д. Б. Шарастепанов «Партиин XXIV съездын ба КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1973) Пленумэй тогтоолнуудые бэелүүлхэ байгаа гадаадын политика» гэһэн лекцинүүдые пропагандистнарай урда уншабад.

Тус лекцинүүдэй удаа пропагандистнар нүхэд О. У. Ирэнтеева, Г. П. Григорьева, парткабинедые даагша нүхэр Е. Д. Цыремпилун гэгшэд «Хэшээлнүүдые хэһээ хайшан гэжэ бэлдэнэбиб?», «һурагшадай ажалые хажа эмхидхэхэб», «Харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые хэрэглэхэ зарим асуудалнууд» гэһэн темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө.

Пропагандистнар тус семинарһаа практическа талаарнь илангаа һонирхожо, һанал бододоо хэлэбэ.

Тус семинар дээрэ пропагандистнарта гүнагай гтенд болон номуудай выставкэ эмхидхэгдэһэн байна.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.

КОНФЕРЕНЦИ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Авиазаводой партиина комитедэй үүсхэлээр пропагандистнар, политинформаторнууд болон агитаторнуудай теоретическэ конференци үнгэргэгдэбэ. «Коммунис партиин тухай ленинскэ һургаалые КПСС-эй XXIV съездын саашадань хүгжөөлгэ» гэһэн темэ тус конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Заводой үнинэй лектор М. Е. Ермолов эхилэлгын үгэ хэлэжэ, конференци нээбэ.

Заводой лекторнууд Г. А. Корнилов, Л. Г. Левченко, А. С. Масалов, Н. А. Яковлева гэгшэд һонирхолтой элидхэлнүүдые хэбэ. «В. И. Ленинэй «Юу хэхэб?» гэһэн зохёол марксизм-ленинизмын һургаалай аршун сэбэр байхын түлөө, оппортунизмын эсэргүү тэмсэлэй үлгэр жэшээ», «партиина байгуулалтын ленинскэ ёһо гуримууд — КПСС-эй XXIV съездын хүгжөөлгэ», «Шэнэ түхэлэй парти тухай ленинскэ һургаал, тэрэниие КПСС-эй, аха дүүгэй партинуудай саашадань хүгжөөлгэ» гэһэн темэнүүдээр хөөрэлдэлгэ хэгдэбэ.

Тус конференци һонирхолтойгоор үнгэрөө. Пропагандистнууд болон агитаторнууд энэ темээр эрдэмэй улам баяжуулба.

А. ШАРИПОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

К. А. САИДУКОВА РСФСР-эй ГАБЬЯАТА ЮРИСТ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Социалис гурим журам бэхижүүлгэдэ ехэ габьяа байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй адвокадуудай коллегиин президиумэй түрүүлэгшэ Саидуков Кондрат Александровичта РСФСР-эй габьяата юрист гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1974 оной февралиин 14.

Баргажанай аймагай Уланай колхозой түрүү хонишодой нэгэн Бурхинов На ганзан Молонович үнгэрһэн жэлдэ 100 эхэ хониин бүриһөө 100 хурьга абаһан уялгаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн байна. Энэ жэлдэ Н. Бурхинов хонин бүриһөө хурьга абажа ехэ уүлхэ зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. М. БУРХИНОВ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Нэгэ ажахыһаа ерэһэн бэшэгүүд

I. ГАЗАРТАА ЭЗЭН БАЙБАЛ, ГАРЗАТАХАГҮЙ

„Манайда гээгдэжэ ябадаг предприяти, участогуудай байхагүйнь, бүхы колхоз, совхознууд, тивүүдтэхи ажалай эмхидхэлэй шэнэ шатада, ажахые социалис ёһоор эрхилэлгын бүри үндэр хэмжээндэ хүргэгдэхынь тула үшөөл ехэ юумэ хэхэ болонобди".

(Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгаһаа).

Гээгдэнги ажахы. Мүнөөнэйхидэ орходоо арбаад жэлэй саана тиимэ гээгдэнги ажахынуудай байдал үнэхөөрөөшье түлөур байгаа. Тэдэнэр шэнэ барилга бодхоохо, хүсэтэ машина техникэ, минеральна үтэгжүүлгэ, үүлтэртэ мал хүдалдажа абаха гэхэдээ, банкда өөһэдын мэдэлтэй мүнгэ зөөригүй байгаа бшуу. Үри шэрнингээ ехэ болошоходо, ажахынь хүдэлмэрилэгшэдтөө хаһа сатгаһан салин хүлһэнүүдэые үгэжэ шадахагүй жэшээтэй байһан.

Харин мүнөө тиимэ түлөур түйһан байдалтай нэгэшье колхоз, совхозые олохогүйт. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, илангаа совхозуудай экономикые бэхижүүлхэ талаар парти, правительствын абаһан шухала хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэһэнэй ашаар гээгдэнги ажахынууд һурагтүй үсөөрөө, бүхы колхоз, совхознууд, тэндэ хүдэлжэ байһан хүн зоноойнь байдал тад ондоо болоо.

Газар тээһээнь хараад, энэнь түрүү, тэрэнь гээгдэжэ ябадаг ажахы гэжэ илгаруулхын аргагүй болонхой. Гүрэнэй түһаламжаар колхоз, совхоз бүхэндэ үйлэдбэриин, ажабуулдаг, соёлой шэнэ барилганууд ехэ хэгдэнэ. Захил хэнэнэйнь ёһоор, хубаариин зэргээр абажа бүхэндэ хүсэ ехэтэй трактор, машина, минеральна бордоо һайжа үгтэнэ. Ган гасуур, уһа үер боложо байгаашье һаа, тэдэ хүндэ байдалай тохёолдоходо баһал гүрэмнай туһалжа, хэдэ ехэ нэмэлтэ мүнгэ зөөри, малай тэжээл, талха тариин үгэжэ туһална.

Тиигэбэшье эдээ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ гүрэндэ худалдаха түсэб, даабарие зарим жэлдэ дүүргэдэггүй, түрүүшүүлтэй адли эрхэ байдалда байгаад, тариалангайнгаа үргаса багаар абадаг, адууhа малай ашашэмэшье биратай дээшэлүүлдэггүй ажахынууд үшөө олон. Жэшээнь, гансахан манай Буряадай республикын совхозуудай үйлэдбэриин пэгэдэлэй 49 ажахынуудай заяар 14-ниинь жэлһээ жэлдэ хэдэн зуу мянган түхэрэг гээр гарзатана, олонхи ушарта гүрэнэй түсэб, даабари дүүргэнэгүй.

Эдэ ажахынууд яахада ингэжэ гээгдэнэ, гэжэ татагдана гээшэб гэжэ нэгэ ехэ совхозой жэшээ дээрэ хаража үзэхэ һэдэлгэ энэ статья дотор хэгдэнэ.

ХҮРБЫН адагай нарһан тужа соогуур шугамдал сэхэ самсаал сохиһон харгыгаар ябажа, үндэрхэн хүтэл дабаадхихада, Үдын голой нэмжэхэ тала, нюсэгэн гүбээнууд альган дээрэ байһандал харагдадаг. Энэмнай Хориин аймагай Үдын совхозой газар дайда гээшэ.

Хэнэйшье мэдэхээр газарые ажахы бүхэнэй гол баялиг гэжэ тоолодог аабзабди даа. «Газар — баялигай эхэ, ажал — тэрэнэй эсэгэнь» — гэжэ Карл Маркс заахан байдаг шуу. Тиимэһээ газарайнгаа гектар бүхэниие эзэн ёһоор эдлэн хэрэглэжэ, тэндэһээ баян ургаса абажа шададаг ажахынууд лэ бүхы дээрээ эдэе хоолой зүйлнүүдые элбэгээр үйлэдбэрилжэ, ашаг олзо ехээр оруулна, хүн зониинь баян дэлгэр байдалтай һууна ха юм.

Үдын совхозой главна агрономой кабинет соо бүхы нэгэ ханиинь бүрхөөһэн карта үлгөөтэй байдаг. Баруун тээхээ Хурбын адагһаа эхилээд, зүүлжэхэ Улаан-Одоной тала хүрэтэр нэмжэһэн газар энэ совхозой мэдэлдэ байна. Бүхыдөө арба шахуу мянган гектар хахалагдадаг газартай, 2.000 үлүүтэй гектар сабшалантай, 27 мянган гектар бэлшээритэй.

— Газарнай бага гэжэ гомдохо аргагүй зон бэзэбди. Дайда яһала ужам. Тэдэ ехэнхи тарялан, сабшалан, бэлшээриинмай газар хүнгэн үлэхэн — жэжэ хайр шулуутай, урэжэлөөр бага, нимгэн хүрьһэтэй юм. Илангаяа шиниг нойтоор дутамаг, халтад гэхэдээл гандадаг гүб даа, гэжэ совхозой главна агроном Н. Н. Халматов хэлэнэ.

Энэ хэлээшээ баталан, ебхэгэр данса саарһанууд гарнажа, ямар жэлдэ хэды шэнэһэн миллиметр шиниг нойтон ороо һэм, ямар жэжэнэй ургаса абтаа һэм гэжэ хурга даран тоолобо, янала этигэмээршье тоонуудые дурдаба. Жэшээнь, энэ дайдада хабар, зунаинь хура бороо мүртэй ороогүй дээрэһээ газар тарялангай гектар бүриһөө 7 центнер үлүүтэй орооһон абтаа. Харин нёдондо хура бороотой байжа, гектар бүриһөө 11,6 центнер ургаса хураагдаа гэхэ гү, али эндэ һаа наашадаа абтаагүй ехэ 51 центнер тарян совхозой тоог дээрэ буугаа.

— Ходо иимэ һал байгаа һаань, бидэшье түргэхэн хүл дээрээ гараха һэмди. Мүнөө жэлдэ өөһэдынгөө абаһан ургасаһаа хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хаагаабди, нёдондо үбэлэйхинөө хоёр дахин ехэ тарян талханай зүйлэ адууһа малда таһалаабди, — гэжэ нүхэр Халматов хөөрэнэ.

Иигэжэ хэлэхэдээ, тэрэ агрономическа хүдэлмэриин бүхы дутуу дундые сагай уларилай муудэ тохоод, өөрыгөө сагааруулхаа һанана гэнэгүйб. Н. Н. Халматов залуушье һаа, ажалаа мэргэжэлээ һайн мэдэхэ, янала үүсхэл эдэбхитэй агроном байһанаа харуулна. Һүүлэй 3—4 жэлдэ бүхы хүдэлхэдөө, совхоздо өөрын һайн шанартай үрэһэ үргуулха тусхай бригада эмхидхээ. Нютагай эрхэ байдалда тавруу севооборот нэбтэрүүлжэ байна. Минеральна үтэгжүүлгэ зүбөөр хэрэглэхэ талаар ехэ оролдолго гаргана. Эдэ бүгэдын ашаар нёдондо зарим газарһаа гектарай 25—30 центнер тарян хураагдаа.

Гэхэтэй хамта бүхы дээрээ энэ газар тарялан эрхилхэ асуудал мүнөөнэй эрилтэдэ хэрэмөөр табигдаагүй гэхын аргагүй. Нэн түрүүн намарай эртын (ахэтэй) пар һайн бэлдэдэгүй. Тэрэ һаа шадаал һаа ехээр хахалха эрилтэ сахигданагүй. Жэшээнь, энэ жэлэй таригада совхоз нэгэшье гектар намарай пар хахалаагүй шахуу һууха юм. «Газарнай хуудам тала аад, намар хахалхада, хүрьһэ шороонь халхиида үлеэгдэнэ, бүри муудана» гэжэ агрономуудай хүтэлбэрилэгшэдһээ хэлэнэ. Энэнь зүбхэн зүйлтэйшье гэлэй. Тэдэ олон жэлэй ажаглалтаһаа харахада, намарай эртын (ядахын сентябриин) тэнһээ болотор хахалһан пар дээрэ үрэ бэлдэһэн газарайһаа бүри ехэ үрэ ургаса абтадаг. Тиимэ газарта эдэ дээрэ үрэ эртэ ургаса абтана. Үдын совхозой 65—70 процент талабайн газар, бүри мүльганаарhаа үрэ таригдаагүй байна...

дутуу абтана гэжэ һанагдана. Технологическа карта, хүрьһэнэй шанар тодорхойлһон картограмма гэжэ мэтын юумэн байдаггүй. Энэ жэлдэ мэргэжэлтэд бэлдэжэ байна. Энэ хэды шэнэдэ, ямар янзын үтэгжүүлгэ оруулхаб, газарнайнь хайшан гэжэ эдлүүлхэб гэһэн заабари, тодорхой технологи энэдэ үгы. Тиимэһээ тэдэ тарялан дээрээһээ гектарай 15—18 центнерэ ургасын абтахада, эдэ газарһаа абтан байһан лиһоонь миил 6—7 центнер тарянай хураагдадагшье ушар олон. Жэшээнь, нёдондо Баруун-Хасууртайн нэгэдэхи тракторна бригадын (бригадир В. Мункоев) бүхы тарялангайнгаа гектар бүриһөө 13,5 центнер ороһо абаад байгаа, нүгөөдэ бригадаар гектар бүриһөө арай гэжэ 8—9 центнер тарян хураагаа һэн.

Энэмнай зарим бригадаар газарай үшөө муугаар эдлүүрилэгдэдэг, агротехникын дүрэмүүдые наринаар сахигдадаггүй, олонхи механизаторнуудайнь мэргэжэл шадабариин багашар байһанае харуулна ха юм.

Совхоз силосой ургамалнуудые, гол түлэб кукурузые жэлһээ жэлдэ нэгэл газарта таридаг гээшэ. Тиимэ хадаа газарынь ходо үтэгжүүлэгдэжэ, ядаргажа, баян ургаса абтадаг байгаа болонхой гэжэ һанахаар. Энэ гектар бүриһөө 80—100 центнерһээ дээшэ кукурузын ургаса абтанагүй. Хэрбээ энэ ургамалые жэл бүри ондо ондо полидо зөөлжэ таридаг байгаа һаань, кукурузын ургаса дээшэлжэ, хадасын хангалта һайжараха байгаа.

— Һүүлэй үедэ бидэ кукурузые наран сэсэг холисоожо таридаг болообди. Тиидэжэ энэмнай ургасынь шанар дэхэ ехэ байна. Энэ жэлдэ Баруун-Хасууртада 200 гектар дээрэ горох обёос хоёрые холижо тариханнай. Юуб гэхэдэ, хара тарьжа ханинисэ хоёрой холисоло орходоо белок, протеин ехэтэй тэжээл абтаха бшуу, — гэжэ нүхэр Халматов хэлэнэ.

Эдэ бүгэдые харахада, совхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд газар хэбсаад һуунагүй, ороһо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай тогтуурин һайн ургаса абадаг болохын тула ехэ оролдолго гаргана гэжэ. Һалкинда үлээгдэжэ абтаадаг, хүнгэн хүрьһэ...

хүрьһэтэй газарые харадаа сэгжэ, хүнгэн үлэхэн газар һүүлэй үедэ эдэ жэлдэ элдэб мэргэжэлтэдэй һанаа гарганаар. Бүхы 3 мянган гектар газарта тиимэ газарайнгаа гектартань хүрьһэнэй хинда хээр хиндэ тула хурдан суургадэ нэрилгэ хэнэ. Хүрьһэ хайха техникээр элдүүр...

Тэдэ газарнай мүнөө боро хаһа саттаад, 16 гэтэ тэнгэриин шарай... раад һууха болоо... бурье таарахагүй... СССР-эй түхэтэй... 1972 оной дема... эйн байрай сугла... 21-дэ Москвада хэлэл... хэдэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй илтгэл... лэнэнийе мартаха... бди. «Нухэд! Байгаал... гаалалтаа ажал ажил... эдэбхи үүсхэл ехэ... габшагай шангаар... ажахыгаа болбосорон... эрхилхэ... рилай тохёолдуулна... гасалан, баялиг... най болоно».

Уряжэл багатай... тэй, шиниг нойтоор дутамаг... үдэ тоолгодог... Үдын... мэтэ газарта ороохоо... гүй, үбһэ ногоо... шье ургамалнуудай... пэрэг арбан... хоёр жэлдэ хүсэ... даг болохо ёһотой... тулди. Тиимэ урга... тула нилээд ехэ оролдолго... мэргэжэл шадабари... болол, хүсэл эрм... хахахагүй бэшэ... Эдэнэй хүрэшэ... хоёр арбаад жэлэй саана... раланэйнгаа гектар бүри... баһал 6—7 центнер... хурадаг байгаа...

...гаралга ехэ... ха, ехэ... алдагдал... дат В. И. Осипов... гээр тэдэ газарнай... хүдэлмэри нэтэрүүлэх... жэ, энэ нютагта... ротехникын оно... шье олоо. Энэшье... мүнөө совхоз ямаршье... рилтай жэлдэ гектар бүриһөө 13—14 центнер... абана ха юм. Үдын совхоз... хид хүршэнэрһөө... абамаар байна.

М. НАМЖИЛОВ.
манай тусхай корр.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

КУКУРУЗА УРГУУЛАГША

Бимба Ринчинович Жамбалов бүхы Сэлэнгэ соогоо ажалаа бэрхэ хүн гэжэ суутай. Энэ нүхэр Химнын совхоздо кукуруза ургуулжа эхилһээрээ долоон жэл болобо. Жэл бүри һайнаар хүдэлжэ, Бимба Ринчинович ниитын малай эдихэ эмээр тэжээл элбэг бардам хүрэхөөр бэлдэнэ. Тэрэнэй ургуулһан кукурузаар силос даргадана.

Нухэр Жамбалов Саганарал, Улаан-Сэсэг гэжэ газарнуудта. Повоселенгинскшадар бүхыдөө 250 гектарта кукуруза ургуулдаг байна. Дунда зэргээр гектар бүриһөө 150—200 центнер хүрэтэр энэ ургамалай ногоон набша хурана. Харин 1971 ондо, мүн нёдондо Улаан-Сэсэгэй полинууд үрэжэ болоходо, ураһаа абтажа, биратай юумэн абтаагүй һэн. Тэдэ нахабын, нимэл гай болодог ха юм даа! Хэдыше иимэ хүндэ сагай ушарбашье һаань, Бимба Ринчинович урма хухардаггүй. Хойто жэлынь үнада абтаһан полинуудта минеральна үтэгжүүлгэ болон наг шэбхэ хүрэжэ оруулна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ кукуруза тариханаа гадна, 50 гектарта хартаабха ургуулһан байна. Тиихэдэ 30 гектарта кукуруза тарьжа турша юм. Бимба Ринчиновичта сүг хүдэлхэнээн хэдэ хүниие үгэдэг, тэдэнь ниитэн дээрэ хэдэ бэшээлэ өөрөө «Беларусь» трактораар али бүхы хүдэлмэрээ хэдэг. Сагай уларилай ямаршье үедэ энэ нүхэр тиибэ мянган тонно хүрэтэр дараха силосой ногоо ургуулаад лэ байдаг. Тэрээнтэй хамта хүдэлнэн хүнүүд урматай, бардам байдаг. Али, наадаа һаа хуримтаалхыe, «минеральна ургасатай энэ дээрэ...». Кукурузатай хамта ургуулхый, хартаабхаар гарай газарта абтаад, хартааба гутамта газараа агротехническэ заабаринуудые ёһоор элдүүрилһэн, тиигэжэ тарилга хэһэн байна.

Ажал һайса хэдэг хүн хүндэ хүндэтгэл ехэ. Бимба Ринчиновичые хоёр дахин ордендо хүртэжэ, Бимбын үрэдэһэн үлэмжэ хэжэ, тэнэд, — гэжэ Бимбын үтэдһэн энэнь иидэ нэмда хэрэмбэ.

Ажал һайса хэдэг хүн айл аймагтаа, олониитэдэ хүндэтэй болодог байна бшуу. Бимба Ринчиновичые Химнын совхозой ажалшад, коммунистнууд хүндэлжэ өөрэөо хүндэлнэ. Тэрэнэй бүтээһэн ажал хүдэлмэриин дүнгүүд ялайса тодорон гарана. Тэрэниие манай засаг түршье үндэрөөр сэгнээ.

Наймадахи табан жэлэй дүүрэхэдэ, Бимба Ринчинович Жамбалов ажалдаа шэн габьятай байһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа юм. Тиихэдэ 1972—1973 онуудта газар тарялангай ехэ продукци абахын түлөө дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, мэнэ наяхан Октябриин Революциин ордендо хүртэбэ. Тэрэнһэе газар Бимба Ринчинович Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр олон дахин шагнагдаһан байна. Тиихэдэ совхозойнгоо дирекциин, партиина комитедэй олон дахин хүртэһэн байха.

Бимба Ринчинович өөрын тухайгаа олон юумэ хэлэхэ дуратай. Хүдэлмэри хэнэт, ажалай түрүү зэргэдээ дааһан гахэдэ дурагүйлхэжэ, намайе мэргэжэлтэнай үлүү гэдэг хүн.

Бимба Ринчинович Жамбалов һая болоһон аймагай партиина конференцидэ делегат байжа, тэрэ хэлсээ лэхэдээ, совхозойнгоо ажал хэрэгэй ябаса тухай, ажалай дүүрэлтэ дундануудай бии байһан тухай эли тодоор ярьжа, элдэб зүйлэй ажахыни гэнжэ, ямар аргаар кукурузын түгээ ургааха һэмбэ хүн тэдэн гэжэ дараагүй юм хэлээ... хүн ажаладаа түрүүн үдэ... сэдэл... Энэ аймагай партконференци дээрэ хүнгүүн үгөө... ойлгодог нүхэр Жамбалов... хэлэхэдээ, «байрай хэрэг... тэдэнэ хэлэлсэлэй... ажахыгаа... дэлмэриие ехэтэ... түрүүшүүлэй... хэлэхэдээ... элсэлтэ... ажалшадай... бага шухала үгэнүүд тэрэнэй.

Аймагай партиина коммунист... Жамбаловые областной... гадаар һунгаа.

Б. ШИРЕТОРОВ.
Сэлэнгын аймаг.

Аха дүүгэй харилсаа холбоон

Манай оронтой хүршэ оршодог Монголой ажалшад шэнэ байдал зохёон байгуулха хэрэгтээ үнэн зүрхэнэй туһаламжа совет арадhaa абадаг гээшэ. Манайшье республикада Монголhоо айлшад ерэжэ, ажахымнай түйлалтануудтай танилсадаг, фабрика, заводууд, колхоз, совхозуудай ажабайдал харадаг, түрүү онол арга халан абалсадаг.

Монголой Арадай Республикын бүлэг модошод модо бэлэдхэлэй, болбосоруулгын шэнэ техникэ, технологитой танилсаха, түрүү дүй дүршэл халан абалсаха зорилгоор манай республика ерэбэн байна. Тэдэнэр үйлэдбэриин гурбан hарын практика республикымнай түрүү леспромхозой нэгэн — Хандагатайн леспромхоздо гараhан байна.

Энэ леспромхоз «Забайкаллес» комбинадай эгээл үнинэй, оньhожоруулагдамал томо предприяти юм. Ой модоной промышленностиин дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эндэ ажаллана. Леспромхоз эндэ hайнаар хүдэлдэг, модо бэлэдхэлэй, болбосоруулгын шэнэ онол арга, түрүү технологи үйлэдбэридээ нэбтэрүүлнэ. Модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ, болбосоруулха гүрэнэй түсэбые. абаhан социалис уялгануудаа жэл бүхэндэ дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ коллективэй нэрэ хүндэ, нангин уялга болонхой.

Леспромхозой модошодой бэлэдхэhэн модон оронойнгоо алишье зүг тээшэ эльгээгдэжэ байдаг. Арадай ажахын олон hалбаринуудта хэрэглэгдэхэhээ гадна, аха дүү Монголдо, мүн Япон эльгээгдэнэ.

Модо бэлэдхэлэй, болбосоруулгын шэнэ техникэ, түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэдэг энэ леспромхоз СССР-эй ой модоной промышленностиин hуралсалай үйлэдбэриин баазануудай нэгэн болонхой. Оронойнгоо олон леспромхозуудhaa олон түлөөлэгшэд эндэ ерэжэ, түрүү технологи шудалhан байха.

hаяхан Монголой ой модоной промышленностиин 20 хүдэлмэришэд леспромхоздо гурбан hара соо ажаллажа, түрүү технологи, дүй дүршэлтэй танилсаа. Леспромхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд аха дүү монгол нүхэдтөө баян дүй дүршэлөө дамжуулан үгэhэн байна. Тэдэнэр суг хамта ажаллаха зуураа, шэнэ техникын, түрүү технологиин оньhо наринаар шудалаа, совет хүдэлмэришэдтэй нүхэсөө.

hаяхан Монголой модошод Эхэ орондоо бусаба. Манай штатнабэшэ корреспондент тэдэнтэй уулзажа, манай республикада, Хандагатайн леспромхоздо хараhан, танилсаhан юумэн тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень гуйhан байна.

СУГ АЖАЛЛАБАД, БАЯР ХҮРГЭБЭД

Нүхэр ДАШЦЕВЕГ — МНР-эй Ажалай Герой, Бугантайн леспромхозой тракторист:

Модо бэлэдхэлгэ, болбосоруулга Монголой промышленностиин залуу hалбари юм. Бидэнэр энэ талаар дүй дүршэлгүй байнабди. Тиимэhээ Хандагатайн леспромхоздо гурбан hара соо ажаллаха зуураа, аша туhатай олон юумэндэ hураабди гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үйлэдбэриин энэ практика намдашье, минии нүхэдтэшье алишье талаараа туhатай, hургаал абамаар байгаа.

Леспромхозой коллектив бидэнэрые аха дүү ёhoop угтан абаа hэн. hураха, хараха, ажаллаха, мүн ажаhууха таатай зохид эрхэ байдал олгоhон байна. Дүй дүршэлтэй эрхим бригадирнуудта, модошодто бидэнэрые даалгажа үгөө, шэнэ техникэ хүдэлгэхэ, шудалха арга хангаа.

Би дүрбэн нүхэдтэйгөө модо бэлэдхэлэй Эхи-Горхоной пунктда ажаллааб. Эндэхи бага комплексно бригадые Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Алексей Павлович Кудряшов толгойлдог. Оронойтнай бусад олон леспромхозуудhaa модошод ерэжэ, тус леспромхозой ажалай дүршэлтэй танилсаhан байна гэжэ мэдэнэбди. Тиимэhээ энэ бригадада ажалай практика гараха байhандаа ехээр баярлаhан, бүхы юумэндэ анхаралтайгаар хандаhан байнабди. Ажал эмхидхэхэ талаар аша туhатай олон юумэ ойлгожо абаабди, үйлэдбэриин технологи hайнаар шудалаабди.

Леспромхозой бүхы шахуу ажал оньhожоруулагданхай. Эндэ хүдэлгэгдэдэг хүсэ ехэтэй техникэ бидэнэрые ехээр hонирхуулаа. Үргэлжэдөө оньhожоруулагдаhан доодо складай хүдэлмэри харахада, ехэ hонин байба. Эндэ тодхогдоhон олон козловой, консольно-козловой кранууд үдэр, hүнишье хүдэлхэ аргатай юм.

Отологдоhон модон парин зурууд болгон унагаагдажа, ургажа байгаа залуу модые гэмтээнгүй үлөөхэ арга олгоно. Нүхэр Кудряшовой, бусад нүхэдэй даадаг бага комплексно бригаданууд ажалай шэнэ онол арга хэрэглэжэ, бүтээсээ улам дээшэлүүлнэ, модо бэлэдхэлэй өөрын үнэ сэн хямдаруулна гэжэ ойлгожо абаабди.

Бидэнэр совет нүхэдтэйгөө суг хамта ажаллажа, дүй дүршэлыень шудалаабди. Леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд бидэнэрэй өөhэдын бага комплексно бригада эмхидхээд, бэеэ даажа ажаллаха арга хангаа. Хандагатайн леспромхозой модошодой дүй дүршэлые хэрэглэн ажаллажа, ехэ бүтээсэ туйлажа шадаабди.

Түрэлороноо бусажа, эндэ хараhан, шудалhан дүй дүршэлөө хэрэглэн ажаллахабди.

Нүхэр БААСАНЖАВ — МНР-эй Тункейн леспромхозой пилорамын мастер:

Намдашье, намтай сугтаа Совет орон ерэhэн бүхы нүхэдтэ энэ практика ехэ аша туhатай байба гэжэ хэлэхээр. Би пилорамын мастер гэhэн мэргэжэлтэй байhан туладаа пилорамын участогта ажаллааб. Манай тэндэ хэрэглэгдэдэг Р-65 гэhэн пилораманууд эндэ хүдэлгэгдэдэг. Хабтагай модон, шпала гэхэ мэтэ хюрөөдэгдэнэ. Харин ажалай бүтээсэнь манай тэндэхиhээ hураггүй ехэ. Ямар аргаар ехэ бүтээсэ туйлагданаб гэхэдэ, эндэ ажалай эмхидхэл hураггүй hайн, бүхы ажалынь оньhожоруулагданхай. Хүнэй гараар хэгдэдэг бүхы хүшэр ажал техникын туhаламжаар бүтээгдэнэ.

Үйлэдбэридэ мастерай дүүргэхэ үүргэ тон ехэ юм. Тиимэhээ би мастерай дүүргэдэг уялга, тушаалаар ехэ hонирхоhон, энэ асуудалда ехэ анхарал хандуулhан байнаб. Модо хюрөөдэлгын мастерай ажалаа эмхидхэхэ, хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ дүй дүршэлтэнь hайнаар танилсаhан байнаб.

Нүхэр ЛХАСҮРЭН — инженер, Бугантайн леспромхозой директорэй орлогшо:

Манай практика ехэ hайнаар үнгэрөө. Олон юумэ хараабди, олон юумэндэ hураабди. Совет нүхэдэйнгөө дүй дүршэлые өөhэдынгөө ажалда хэрэглэхэбди.

Леспромхозой коллектив бидэнэрые халуун анхаралаар хүреэлhэн, дүй дүршэлөө дамжуулан үгэхэ гэжэ оролдоhон байна. Бидэнэр эндэ байха үедөө ганса ажалайнь дүй дүршэлөөр hонирхон танилсаа бэшэбди. Совет хүдэлмэришэдэй, мүн энэ багтахи колхоз, совхозуудай ажалшадай ажабайдал, ажаhуудалтай танилсаабди.

Бидэндэ ехэ hургаал үгэhэнэй, олон юумэ харуулан, ойлгуулжа үгэhэнэйнь түлөө совет нүхэдтөө баярые хүргэнэбди. Табан жэлэй түсэбые болзорhоонь уридшалан дүүргэхэ тэмсэлдэ шэнэ амжалта туйлахыень хүсэнэбди.

Ц. ДОНДУКОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. МНР-эй Ажалай Герой Дащцевег СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой А. П. Кудряшов хоёр.

2. МНР-эй механик Чика модо таллуулгын трактор жолоодожо ябана.

Республикын уран зураашадай съездые угтуулан

МОДООР УРЛАҺАН ҮЛЬГЭР

Бэлигтэй hиилүүршэн Геннадий Васильевай нэрэ гансал республика дотороо бэшэ, мүн орон соогоо мэдээжэ болонхой. Буряад оронойнмай бэлигтэй уран зураашадай нэгэн болохо Г. Васильев зональна 3 выставкэдэ хабаадалсаhан байха юм. 1964 ондо Хабаровск хотодо, 1967 ондо — Владивостогто, 1969 ондо Улаан-Үдэдэ болоhон выставкэнүүд дээрэ тэрэнэй бүтээл үндэрөөр сэгнэгдээ бэлэй. 1968, 1970 онуудта тэрэнэй бүтээлнүүд «Советская Россия» гэhэн выставкэдэ хоёр дахин харуулагдаhан юм. Г. Васильевай бүтээлнүүд ГДР-тэ, Польшодо, Монголдо, Чехословакида харуулагдаhан. Буряадай республиканска музейдэ, Зүүн Зүгэй арадуудай Москвадахи музейдэ Васильевай урлаhан зүйлнүүд хадагалагдажа байдаг.

Тэрэ 1941 ондо Эрхүүгэй областиин Алайрай аймагта түрэhэн юм. Эдир бага наhанhaa хойшо тэрэ арадай уран бэлигтэй танилсаhан. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй үбгэ эсэгэнь нютаг голдоо суутай бэрхэ мүнгэшэ дархан байhан. Багахан Гена үбгэ эсэгынгээ уран угалзатай мүнгэн шэмэглэл, хутага, зүүдхэл хэхыень удаан хаража hууха дуратай hэн. Үбгэ эсэгэнь нарин дархан хэжэ hууха зуураа, ашa хүбүүндээ арадай дуу, үльгэр хөөрэдэг бэлэй. «Арадай уран бэлиг ажабайдалhaa эхитэй юм», — гээд үбгэ эсэгэнь хэлэдэг бэлэй. Эдэ үгэнүүдыень Гена мартахагүйгөөр хадуужа абаhан юм.

Арбадахи класс дүүргэhэнэй hүүлээр Архангельск хотодохи яhан дээрэ урлан-hиилэлгын Ломоносовой нэрэмжэтэ училищида ороо бэлэй. 1962 ондо hургуулияа дүүргэжэ, түрэл нютагаа бусажа ерээд, Васильев олон ондоо зүйлнүүд дээрэ урлан hиилэжэ эхилээ. Бильярдын яhан шар дээрэ тэрэнэй hиилэhэн «Ангуушан», «Барилдаашад» гэhэн зурагууд уран hайхан айнгаа талаар илангаа hонирхолтой.

Васильев олон ондоо материалнуудые хэрэглэдэгшье haa, гол түлэб модон дээрэ hиилэхэ дуратай. Тиихэдээ нарhа, хуша шэлэдэг. Тэрэ модон бүхэнэй шанар шэнжые шадамараар хэрэглэн, ямар нэгэн hонирхолтой образ гаргадаг. Жэшээлхэдэ, «Басаганай портрет», Барьягар нарhа хэрэглэн, хүнэй сэдьхэлдэ хадуугдама зохидхон басаганай түхэл шарай hиилүүршэн гаргажа шадаа. Пулхагархан хасартай, намаадал hанжаhан hорьмоhотой хөөрхэн басаганай шарай хэнэйшье дура татахал.

Хүнүүдэй портрет бүтээхэдээ, Г. Васильев национальна образ угаа hайнаар харуулжа шададаг. Арадай аман зохёолой баатарнуудые харуулхадаа, тэрэ илангаа шадамар Тэрэнэй бүтээhэн «Гэсэр», «Мэхэтэй Будамшуу» гэhэн зүйлнүүд онсо hонирхолтой. Мүн үльгэршэнэй образ hонирхолтойгоор харуулагдана. Нюдөө анин татаад, абьяастайгаар үльгэр хөөрэжэ байhан үбгэнэй түхэл шарай олон хүнэй дура сэдьхэл буляадаг.

Үхибүүдэй образуудые Васильев илангаа hайнаар харуулжа шададаг. Тэрэ дулаахан, шогтойгоор үхибүүдые зурагладаг. Тэрэнэй бүтээhэн «Барилдаашад» бүхэсоюзна олохон выставкэ дээрэ табигдажа, магтаал hайшаалда хүртэhэн байха юм. Хэн хэниинше булижа шадахагүй, тэнсүү шадалтай хоёр багахан хүбүүдэй барилдажа байhые харуулhан энэ зураг хүнэй нюдэ баясуулдаг юм. «Шубуу бариhан хүбүүхэн» гэhэн бүтээлынь ехэ гүнзэгы удхатай юм.

Зураашын мастерскойдо орожо харабал, hонирхолтой олон юумэ харахат. Зариманиинь үни хэгдэhэн, тагууд дээрэ табяатайнууд, нүгөөдүүлынь хэгдэжэ байнхай. Мүн бэлэдхэгдэнхэй материалнууд олон. Эдээхэн олон ондоо модоной тайрадаhанууд хэзээ нэгэ сагта гоё hайхан бүтээл болон, хүнүүдэй нюдэ баясуулхал.

Уран зурааша ехэ даруу зантай, үгэ дуу үсөөнтэй хүн. Гэбэшье тэрэнэй бүтээhэн, урлаhан юумэнүүд гоё hайхан дуун мэтээр зэдэлдэг, үгышье hаа, мэргэн сэсэн үльгэр мэтээр hанагдадаг.

С. МУНГАЛОВА,
искусство шэнжэлэгшэ.

Будамшуу

Ангуушан

АРАДТАА УРБАГША АРИЛАН ТОНИЛОГ!

Тэжээhэн буруу тэргэ эбдээ

СССР-эй гражданин байхадаа ёhондо огто таарахагүй, Совет Социалис Республикануудай Союзда хоро хүргэhэн ябуулгануудые ходо гаргажа байhанайнгаа түлөө Солженицын А. И. гэдэг СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар СССР-эй гражданин байhан эрхээ хасагдажа, 1974 оной февралиин 13-да Советскэ Союзhaa үлдэгдэн гаргагдаа. ТАСС-ай энэ мэдээсэлые бидэ уншаад, ехэтэ дэмжэнэбди. Юуб гэхэдэ, А. И. Солженицын өөрынгөө номуудые бэшэхэдээ, совет байгуулалтые муушалhан, хардалга, гүрдэлгэ хэhэн байха юм. Тэрэ hүүлшын жэл соогоо урбагша генерал Власовые, Гитлерэй шуhата зарсанууды дэ сагааруулха ашалтайгаар аашалhан байна. Энэмнай хадаа манай оронто урбаhан ёhотойл муухай хэрэг болоно ха юм.

А. И. Солженицын, тэрэнэй харата hэдэлгэнүүд тухай түбэй газетэнүүдтэ мэдээ бэшэгдээ. Энэ урбагшые үлдэжэ гаргахаhа яанаб гэжэ бидэшье хэлсэдэг hэмди. Мүнөө бидэнэр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тэрэ Указые дэмжэнэбди. Иимэ муухай хара сэдьхэлтэй, урбагша хүнүүд манайда ажаhууха ёhогүй.

Ж. БАТУЕВ,
композитор.

Тон зүб шиидхэбэри абтаа

СССР-эй гражданин байха эрхыень А. И. Солженицындэ хаhажа, тэрэниие Советскэ Союзhaa үлдэн гаргаhан тухай мэдээсэл, сэхыень хэлэхэдэ, намайе баярлуулба. Би энэнэй урдa тээ тэрэ урбагшын номууд тухай дууладаг hэм. Хилын саана зохёолнуудынь ном болгогдон гарана гэжэ дуулахадаа, ехэл гайхадаг бэлэйб. Ажаhуужа, хүн болоhон Эхэ ороноо, арад зоноо муушалха гээшэмнай эгээл муу муухай ябадалнуудай нэгэн болоно бшуу. Энэмнай ёhотойл урбагшын хара хэрэг гээшэ.

Советскэ Союзые болон социалис оронуудые үзэн ядадаг баруунай номнолшод Солженицынэй «Архипелаг Гулаг» гэhэн зохёол тухай хоолойнгоо hөөлдэтэр hүүхирэлдэнэ. Юундэб гэхэдэ, энэ зохёол соогоо Солженицын Советскэ Союзые, тэрэнэй байгуулалтые ехэ муушалжа, хардаhан, тэрээн тухай худалаар бэшэhэн байна бшуу. Эгээл энэнь манай дайсадта ёhотойл зохид шалтаг боложо үгэнэ ха юм. Советскэ Союз тухай муу муухай үгэнүүдые оложо ядадаг дайсад Солженицынэй зохёолнууд дээрэ тулгалан, бүришье ехээр аашалалдаа.

Эхэ орондоо урбагша А. И. Солженицыниие Совет оронhоо үлдэн гаргаха тухай шиидхэбэри тон зүб.

М. СТЕПАНОВ,
уран зохёолшо.

Шанга харюу үгтөө

А. И. Солженицынэй харата хэрэгүүд тухай газетэнүүдтэ уншагдаhан байна. Ехэл зэбүүрхэдэг бэлэйб. Манайда ажаhуужа, манай хилээмэ эдижэ байгаад, манай Эхэ орониие муушалжа, хардажа гүрдэжэ байhан хүниие юундэ тэсэнэ гээшэбибди гэжэ hанадаг hэм. Мүнөө Солженицыниие СССР-hээ үлдэн гаргаха тухай шиидхэбэриин гараад байхада, ехэл зүб юумэ болоо гэжэ хэлэхэ байнаб.

Би hаяхан Зүүн-Урда Азиин оронуудаар СССР-эй бүлэг артистнуудтай ябажа ерээб. Тэндэхи капиталай оронуудай ажалшан арадай байдалые хаража, ехэтэ гайхааб, хайрлааб. Одоол тиимэ түлюур байдалтай хүн зониие хаража байхадаа, агуу СССР оронойнгоо ажалшадай hайн hайхан ажаhуудал тухай эжэ эхигүй бодолгото болон, үнэн зүрхэ сэдьхэлhээ омогорхон баясаа hэм. Иимэ hайн hайхан байдалтай арад зон дэлхэй дээрэ үгы ёhотой. Теэд Солженицын манай ороной байгуулалтые, таби гаран жэлдэ гаталhан алдарта замыемнай тоонгүй, муухайгаар хэлэжэ, зохёолнууд соогоо хардалга гүрдэлгэ хээ ха юм. Иимэ хүн манайда ажаhууха ёhогүй.

Ц. БАДМАЕВ,
Буряадай АССР-эй арадай артист.

КАРАКАС

ЭЛИТЭ ЕХЭ УШАР ХЭРЭГ

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёhоной атбанай хэрэгээр Кубада ошоод бусалга элитэ ехэ ушар хэрэг болоно гэжэ Венесуэлын Коммунис партиин ЦК-гай Политбюро сэгнэнэ.

Энэнь «бэеэ даahан байдалтай болохын түлөө тэмсэдэг Латинай Америкын оронуудта hайнаар нүлөөлхэ байна» гээд КПВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Тус мэдүүлгэ «Насьональ» газетэдэ тунхаглагдаhан байгаа.

Нүхэд Л. И. Брежневэй, Ф. Кастрын хэлэhэн үгэнүүдые, мүн Совет-кубын декларациие Венесуэлын Коммунис партиин халуунаар амаршалхадаа, эдэ документнүүд хоёр ороной хоорондохи хани барисаанай эбдэршэгүй байhые, эб найрамдалай ба бүхы хүн түрэлтэнэй социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай нэгэн адли hанал бодолтой байhые үшөө дахин элирхэйлэн гэршэлбэ гээд тэмдэглэнэ.

ГАВАНА

Малшадай зүблөөн

ТАСС

Мал ажалай асуудалнуудые шиидхэхэ национальна дүрбэдэхи зүблөөн эндэ боложо дүүрэбэ. Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро болон парти, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаа. Нэгдондо жэл орон дотор мал ажал хүгжөөхэ талаар ехэ амжалтанууд туйлагдаа hэн гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад тэмдэглээ. Үхэр малай тоо толгой олошоруулагдаа, hүн ехээр haaгдаа. 1974 ондо мал ажалые саашадань хүгжөөхэ зорилгонууд зүблөөн дээрэ хараалагдаhан байна.

ВАШИНГТОН

Сенатор буруушаана

ТАСС

Экономикын hалбарида правительствын бэелүүлжэ байhан политикые США-гай конгрессэй экономическа нэгэдэмэл комиссиин түрүүлэгшын орлогшо, сенатор У. Проксмайр эрид буруушааба. Орон дотор мүнгэнэй үнэ сэнгэй унажа, экономикын hулаар хүгжэжэ байхадань, США-гай түүхэдэ эгээн лэ ехэ мүнгэ сэрэгэй гаргашануудта hомолхые хараалhан бюджедэй проект правительствын дурадхаhан ушар ой ухаанда орошогүй байна гэжэ сенатор мэдүүлээ. Ажалшадай байдал hайжаруулха ямаршье программа правительство дурадхаагүй гээд У. Проксмайр саашадаа хэлэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Расизмда эсэргүүсэн тэмсэнэ

ТАСС

Политическэ, экономическа сэрэгэй талаар баруун оронуудай расистнуудтай, колонизаторнуудтай хамтаржа, харата муухай ябуулганнуудые хэжэ байhан тухай асуудалые хүнэй эрхэнүүдые шиидхэхэ ООН-ой комисси зүбшэлжэ үргэлжэлhoop.

Хэрбээ гадаадын харүис хүсэнүүдэй дэмжээ, туhалаагүй hаань, расистнууд, колонизаторнууд олонхи арад зоной юрэнхы эрхэнүүдые бүдүүлигээр хаhажа шадахагүй байгаа гээд, Тунисай, Сенегалай, Ганын, Болгариин, Пакистанай болон бусад оронуудай түлөөлэгшэд тэмдэглээ.

Совет түлөөлэгшэ И. К. Колосовский үгэ хэлэхэдээ, расизм ба колониализм уласхоорондын эб найрамдалда, аюулгүй байдалда хоро хүргэhэн гэмтэ ябуулганнуудые хэнэ. Урда Африкын Республикадахи, Урда Родезидэхи хархис засаг захиргаан тушаа ООН-ой тогтоолнуудые буруу hүргэдэг байhанайнь түлөө тэрэ империалис гүрэнүүдые шүүмжэлэн буруушааба.

БОНН

Хонжоо наймаа буруушаана

ТАСС

Элшэ хүсэнэй дутагдалые hамбаашалан, нефтиин ехэ ехэ монополинууд туйлаа ехэ ашаг олзо абаhан байна гэжэ эндэ тунхаглагдаhан шэнэ баримтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ. 1973 оной юhэн hарын туршa соо уласхоорондын 7 концерн 5.710 миллиард доллароой ашаг олзо абаhан гэхэ гү, али 1972 оной энэ үеынхитэй жэшэбэл, 69,9 процент ехэ олзо олоhон байна.

Элшэ хүсэнэй дутагдалые hамбаашалан, нефтьhээ ехэ ашаг олзо абалгада эсэргүү хэмжээнүүдые хараалдагыень ФРГ-гэй политическэ олохон тушаалтад буруушаана. ФРГ-гэй дэлгүүр дээрэ нефтиин концернүүдэй ябуулганууды мүндэ хын тула парламентын тусхай комисси эмхидхэхэ уряатайгаар СДПГ-hээ hунгагдаhан депутат Вильгельм Неллинг хандаа.

хилын саанаhaa

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ПХЕНЬЯН

ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ АМЖАЛТАНУУД

ТАСС

Байгша оной эхиндэ Корейн Арадай-Демократическа Республикын энергетигүүд ажалай үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаба.

Советскэ Союзай техническэ туhаламжа, дэмжэлгээр баригдажа байhан Пукчанска ТЭЦ-эй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд шэнэ генератор болзорhоонь урид ашаглалгада оруулаа. Энэ жэлэй январь hарада Супхунска ГЭС-тэ электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ, 1973 оной декабрь hарынхитай жэшэбэл, 13 процентээр дээшэлhэн байна.

Ороной бусад ехэ ехэ электростанцинуудта элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ мүн ехээр нэмээ.

Зургаан жэлэй түсэб дотор хараалагдаhан арадай ажахые хүгжөөхэ зорилгонууд республикын электрын элшэ хүсэ саашадаа бүри ехээр үйлэдбэрилдэг болохо эрилтэ табина. КНДР-эй промышленна предприятинуудые, хүдөө ажахыe, транспортые элбэг хүрэхэ элшэ хүсөөр таhалгаряагүй хангахын тула гидро ба теплоэлектростанцину удые олоор барихые түсэблэгдэнэ.

Зургаан жэлэй түсэбэй даабаринуудай үндэhөөр 1976 ондо КНДР-эй электростанцинуудай хүсэн 5 миллион киловаттда хүргэгдэжэ, 28—30 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

АЛЖИР

Алжирта зүблөөн нээгдэбэ

ТАСС

Араб дүрбэн гүрэнэй толгойлогшонорой зүблөөн Алжирай ниислэл хотодо нээгдэбэ.

АНДР-эй Революционно соведэй түрүүлэгшэ Хуари Бумедьен, Египедэй президент Анвар Садат, Сириин президент Хафез Асад, Саудовска Аравиин король Фейсал зүблөөндэ хабаадана.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые, эдэнэй дунда Сириин ба Израилиин сэрэгүүдые хоёр тээшэнь hалгаан бусааха, США-да, мүн Израилиин эзэрхэг түримхэй политика дэмжэдэг бусад оронуудта араб нефть эльгээлгые хориxo тухай асуудалнуудые зүблөөндэ хабаадагшад хаража үзэхэ байна.

ЧИЛИИН ПАТРИОДУУДЫЕ ДЭМЖЭНЭ

Сүлөөтэ байдалай, демократиин түлөө эрэлхэг зоригтой тэмсэжэ байhан Чилиин ажалшадые бүхы дэлхэйн арад зон халуунаар дэмжэнэ. Чилидэхи хашалта харшалалтаяа, хардалга мүрдэлгээ болиулха, Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корвалаииие, мүн Чилиин бусад патриодуудые сүлөөлхэ эрилтэ гадаадын оронуудай ажалшад шууд сэхээр табина.

КАРАКАС. Чилиин хархис диктатурын, Боливидахи сэрэгэй захиргаанай шуhата муухай хардалга мүрдэлгэнүүдые буруушаажа байhанаа Венесуэлын хүтэлбэрилхы социал-христианска парти мэдүүлээ. Чилиин арадтай hанал нэгэтэй байhан тухайдаа партиин хүтэлбэрилэгшэд эндэ болоhон суглаан дээрэ элирхэйлhэн байна. Хархис, дээрмэшэ сэрэгшэдэй унагааhан сүлөөтэ байдалые, демократическа эрхэнүүдые Чилиин арад hэргээхэ гээд найдажа байhанаа эдэнэр мэдүүлбэ. Политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө Чилидэхи, Боливидахи шорон түрмэнүүдтэ хаагдажа байhан хүнүүдые дары сүлөөлхэ эрилтэ эдэнэр табяа.

ДЕЛИ. Чилиин ажалшатай, арад зонтой hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр Бүхэиндиин профсоюзуудай конгрессэй делегаци Индидэхи Чилиин хунтын «посольстводо» ошожо, тэрэнэй түлөөлэгшэдтэ меморандум барюулаа. Чилидэхи сэрэгэй хархис этэгээдүүдэй хардалга мүрдэлгэнүүдые Индиин хүдэлмэришэн анги буруушаана гээд энээн доторнь хэлэгдэнэ.

ПАРИЖ. Үзэл сурталhaa, шажан мүргэлhөө дулдыдангүй, демократ бүхэн сэрэгэй диктатурада эсэргүү ябуулга хэнэ, фашизмые илаха тэмсэлдэ hүүрияа эзэлхые хүсэнэ гэжэ Чилиин патриодуудай зүүнэй үзэлтэй партинуудай, эмхинүүдэй эндэ тунхаглагдаhан хамтын мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Луис Корвалаииие, Клодомиро Альмейдые, Ансельмо Сулее, мүн Досон арал дээрэ тамалагдан хаагдажа байhан бусад хүнүүдые сүлөөлхэ эрилтэтэйгээр партинууд, эмхинүүд уласхоорондын олониитэдэ хандана.

ПРАГА. Журналистнуудай уласхоорондын эмхи эндэ мэдүүлгэ тунхаглахадаа, Чилиин ажалшадтан, арадтай hанал нэгэтэй байhан тухайдаа үшөө дахин тэмдэглээд, Чилиин патриодуудтай hаналаа нэгэдэлгээ улам бата бэхи болгохыень дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдые уряалба.

Чилиин арад зоригоо мохонгүй, бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүнүүдэй туhаламжаар бүри эдэбхитэйгээр тэмсэжэ, эрхэ сүлөөгөө гартаа абаха байха гээд найдажа байhанаа МОЖ мэдүүлээ.

(ТАСС).

АНГИИН ТЭМСЭЛ ҮРГЭДЭНЭ

ЛОНДОН. Салин хүлhыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табиhан горнягуудай национальна профсоюзай соносхоhон бүгэдэ нийтын буhалгаан дүрбэдэхи үдэрөө үргэлжэлжэ байна. Металлургическа заводуудай, портын причалнуудай, электростанцинуудай дэргэдэ, мүн түмэр замай станцинууд дээрэ вахтада байhан горнягуудай барижа ябааша плакадууд иигэжэ мэдээсэнэ: нэгэшье тонно шулуу нүүрhэн иишэ асарагдахагүй.

Буhалгаалhан горнягуудые дэмжэжэ, тэдээнтэй hанал нэгэтэй байhан тухайдаа Англиин хүдэлмэришэн ангиин бусад отрядууд элирхэйлэн мэдүүлбэ.

БОНН. Коммунальна эмхи зургаануудай, хэлхээ холбооной, транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай буhалгаан — Баруун Германиин ажалшадай айхабтар ехэ тэмсэл гурбан үдэр соо үргэлжэлжэ байhaap. Февралиин 12-то 250 мянган хүн буhалгаанда хабаадаа гээд профсоюзуудай баримтанууд дотор хэлэгдэнэ.

Ороной уhанай ехэ зам — Рейн мүрэн дээрэхи портнуудай хүдэлмэришэд буhалгаалба. Далайн гаваньнуудай, мүн ороной ехэ ехэ аэропортнуудай хүдэлмэридэ ехэ haaд тойбо татагдана. Түмэр замай хүдэлмэришэд, алба хаагшад ажалшадай буhалгаанда түрүүшынхеэ хабаадаба.

РИМ. Орон доторхи автомобильна эгээн ехэ концернын — ФИАТ-ын 60 мянга шахуу хүдэлмэришэн үнгэрhэн гарагай гурбанда богони болзорой буhалгаа хээ. Ажаллаха арга боломжыень hайжаруулха, салин хүлhыень дээшэлүүлхэ эрилтэ эдэнэр табина.

Орон дотор юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгые буруушаалгын манифестацинууд, буhалгаанууд үнгэргэгдэнэ. Тосканын областьдо металлистнууд, бүд нэхэгшэд, химическэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ буhалгаа соносхоо.

(ТАСС).

ТОЛИ

БУРЯАДАЙ БОКСЫН ЗАРИМ АСУУДАЛНУУД

БОКС. Дүрбэн үзэгһөө бүридэһэн спортын энэ эрэлхэг зоригтоной наадан хаанашье олоной анхарал татадаг. Манай республикые абаад үзэе, 40-өөд онуудай һүүл багаар манай эндэ ёһотоор хүгжэжэ захалһан нааданда хэды олоороо дурлажа, мүрысөөнэй болоһон лэ газарта багтажа ядатараа суглардаг заншалаа мүнөө хүрэтэр орхёогүй, шамбай бэрхэ боксёрнуудайнгаа бэлиг шадабаряарнь бахархажа, омогорхожо ябадаг зантайбди. Буряадаймнай бокс Совет ороной эгээн түрүүшын Олимпиин нааданай чемпион Владимир Сафроновые, Европын чемпион, спортын габьяата мастер Великтон Баранниковые, ороноймнай чемпионууд Борис Зориктуев ба Валерий Стрельниковые, мүн «арһан бээлэйн» ёһото эзэд болоһон Владимир Николаев, Василий Шабаев, Александр Ринчинов, Бадма Жигмитов, Михаил Дворкин, Виктор Бадмаев болон бусад олон спортсменүүдые хүмүүжүүлээ. Зүгөөр һүүлэй үедэ республикын боксёрнуудай урданайнь алдар суу буурад гэшоо. Харин тиихэдэ манай республика Олимпиин наадануудта боксернуудые бэлэдхэжэ байха бааза болгогдонхой һэмнай. Сэхыень хэлэхэдэ, мүнөө дээрээ ямаршье рингдэ гарамаар хабатай боксёрнуудые олохонь гү, али нэрлэхэнь бэрхэтэй хаш. Энэ тон халаглам аар ушар мүн.

— Республика доторнай һайн бэлэдхэлтэй боксёрнууд юундэ үсөөрөөб? — гэһэн асуудалтайгаар манай корреспондент республикын суглуулагдамал командын тренер, РСФСР-эй габьяата тренер А. А. АТАРХАНОВ, РСФСР-эй спорткомитедэй гүрэнэй тренер, СССР-эй гурба удаа чемпион болоһон А. К. ЛЯСОТА гэгшэдтэ хандаһан байгаа.

— Энэ асуудал яһала зүб, саг соогоо табигдаба, — гэжэ А. А. Атарханов харюусана. — Буряадай АССР-эй боксын федераци, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитет республика доторoо бокс хүгжөөхэ, дэлгэрүүлхэ хүдэлмэреэ һайжаруулха зорилготойгоор эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хараалаанхай. Мүнөө республика доторнай 2.278 боксер тоологдоно. Тэдэнэй дунда спортын дүрбэн мастер, мастерта кандидат, нэгэдэхи разрядтай 143 спортсмен бии. Нүгөөдүүлынь хоёрдохи, гурбадахи разрядтай, һаяшье эхилжэ ябаһан боксёрнууд болоно.

Тэдэнэрэй 1383 хүниинь республикын аймагуудаар таранхай, Энэмнай үсөөн лэ гээшэ ааб даа. Эдэнэрэй дундаһаа Захааминай, Түнхэнэй аймагуудта олон боксер тоологдоно. Тренернүүд Анатолий Михеев, урдандаа республикын хэдэн удаа чемпион ябаһан Юрий Степанов гэгшэд нютаг нугадаа һайн боксернуудые бэлэдхэжэ, республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүдтэ асардаг юм. Мүн шадамар бэрхэ, бэлигтэй боксернуудаараа Хориин аймагай команда һүүлэй жэлнүүдтэ суурхажа эхилээ. Хэдэн жэлэй урда тээ республикын «Буревестник» бүлгэмэй централна соведэй чемпион ябаһан, СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэдэг наадануудта хабаадаһан СССР-эй спортын мастер Дулзен Бабудоржиев аймагайнгаа боксернуудые өөрынгөө баян дүршэлдэ һургана. Тиибэ яабашье һайн боксёрнуудтайбди гэжэ һайрхаад орхихо юумэмнай үгы. Эндэ республикын боксын федерациин, спортын комитедэй хүтэлбэрилэгшэд зэмэтэй гээшэбди.

— Үнгэрһэн жэлдэ хэды спортын мастернууд бэлдэгдээб?

— 1973 ондо республика дотор спортын нэгэшье мастер бэлэдхэгдээгүй. Владимир Плюснин, Геннадий Щербаков гэгшэд «Локомотив» бүлгэмэй централна соведэй чемпионууд болоһоншье һаа, мастерай нормо дүүргэжэ шадаагүй һэн. Тиихэдэ эдиршүүлэй дундаһаа эрхим боксер гэжэ нэрлүүлмээр спортсмен үгы шахуу. Хэнэйшье мэдэһээр, урдандаа эдиршүүлнай республикын, зоныи, РСФСР-эй спортын бүлгэмүүдэй централна соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ түрүү һуури эзэлдэг, олон хүбүүднай чемпионуудшье болодог һааб даа. Харин мүнөө тренернүүд хүмүүжүүлгын, һорилгын хүдэлмэри муугаар ябуулна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Спортын бүлгэмүүдые абажа харахада, баһал эндэ бииратай хүдэлмэри хэгдэнэгүй гэхээр, Жэшээнь, «Динамо» бүлгэм өөрын һайн баазатай, Зүгөөр тус бүлгэмдэ боксернууд биишье һаа, мүнөөдэр хүрэтэр боксёрнуудай командагүй байһаар. Мүн «Локомотив», «Спартак», «Труд», «Буревестник» бүлгэмүүдтэ боксёрнуудай тоо хургаа даража тоолохоор үсөөн болоо. Эдэнэрэй дундаһаа «Урожай» бүлгэм һайн бэлэдхэлтэй боксёрнуудтай, тренер, судьянараршье олон юм.

— Боксёрнуудые һургажа байха өөрын һайн бааза, спортын зал республика дотор хэр зэргэ баригданаб?

— Эндэ тоб гэмэ харюу үгэхэнь бэрхэтэй. Мүнөө Түнхэнэй, Захааминай, Хориин аймагай спортсменүүд өөрын һайн спортын залтай болонхой. Харин Улаан-Үдэ хотодо «Труд», «Спартак» бүлгэмүүдэй залнууд һанаһанда хүрэмөөр хүдэлнэгүй, түхеэрэлгэ, бэлэдхэл муутай. Тиимэһээ город соогоо боксёрнуудай бэеэ һорижо баймаар нэгэ һайн, уужам һаруул залтай болохо асуудал табигдаһаар үнинэй. Зүгөөр энэ асуудал мүнөөдэр хүрэтэр шиидхэгдээгүй байһаар.

— Ямар шалтагаанһаа бэлэдхэл һайнтай боксёрнуудай тоо үсөөн болоо гээшэб?

— Нэгэдэхеэр, эрхим бэрхэ тренернүүд үсөөдэнэ. хоёрдохёор, республикын боксын федераци тренернүүд, судьянарай дунда һуралсал-хүмүүжүүлгын курс, семинар, үнгэргэнэ, эмхидхэнэгүй, тэдэнэй дүй дүршэлөөр саг үргэлжэ һонирхоногүй, Энээнһээ уламжалан, һайн бэлэдхэлтэй боксернууд үсөөржэ эхилээ. Энэ байдалһаа мултарха гэбэл, тренернүүдэй дунда һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха, мэргэжэлыень дээшэлүүлжэ байха зорилгоор һара, квартал бүри нэгэ удаа семинар үнгэргэхэ түсэб хараалаанхайбди.

— Түрүүшын тиимэ семинар май һарын эхеэр үнгэргэгдэхэ, — гэжэ хөөрэлдөөндэ хабаадалсаһан РСФСР-эй спортын комитедэй гүрэнэй тренер нүхэр Лясота хэлэнэ. —Гурбадахяар, танай республикада боксын мүрысөөн тон үсөөноор, таагүй сагта үнгэргэгдэнэ. Жэшээнь, һурагшадай дунда тиимэ мүрысөөнүүдые каникулай үедэ—ноябрь, январь, март һарануудта, зунай амаралтын үедэ үнгэргэдэг болоо һаа, хэды һайн, зохидшье байха һэм? Мүнөө олимпиин XXI нааданда бэлэдхэл эхилээ. Эгээ тиимэһээ эдиршүүлэй дундаһаа талаан бэлигтэй боксернуудые шэлэн абаха саг тулажа ерэбэ. Тэдэниие ехэшүүлэй шанга тулалдаанда бэлэдхэхэ хэрэгтэй болоrдоно. Сэхыень хэлэхэдэ, И. А. Крыловой «хун шубуун, хабшаахай ба сурхай» гэдэг баснидал адли тренернүүд хоорондоо эбгүйгөөр, энэ минии, тэрэ шинии хүмүүжүүлһэн боксер гэхысэ таагүй юумэнүүдые гаргадаг, буляалдадаг заншалтай. Хойшодоо иимэ таагүй ябадалаа орхижо, сугтаа хүдэлдэг болоо һаань, һайншье байха, бэрхэшье боксернууд урган гараха байна бшуу.

— Республика дотор хэзээ, ямар һарада ехэ мүрысөөн болохоор хараалагданаб?

— Боксёрнуудай бэлэдхэлые хаража үзэхэдэ, бирагүйхэн. «Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө нээмэл мүрысөөн апрелиин 4-дэ эхилхэнь. Удаадахи ехэ мүрысөөн гэхэдэ, Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ наадан болоно. Энэ мүрысөөн Улаан-Үдэ хотодо майн 14-һөө эхилхээр хараалагдаба.

Республикын боксын федераци, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитет эдэ ехэ мүрысөөнүүдые бэлэдхэл һайнтайгаар угтаха зорилго урдаа табяад, республикынгаа нэрэ солo хамгаалжа шадамар боксёрнуудһаа командануудые бүридхэжэ, һорилго, уулзалга хэжэ захалба.

ШҮЛЭГ МИНИИ —ДУУН МИНИИ

(Бишыхан шэнжэлэл)

Игэжэ мүнөө жаргал тухай
Үгэлхэм, номой хуудаһа иран.
Эхин нюурһаань, дуумни, шамтаяаб,
Эдир нүхэдтөө зориё, яран, —

гэжэ поэт Арсалан Жамбалон хангюурдана.

Дуун, дуун... Энэ үгэ ямар ехэ онсо удхатайб! Поэт — ажабайдалай, тэмсэлэй дуушан. Тэрэнэй шүлэгүүд сэдьхэлэйнь һэшхэл, дуран, тангариг болоно ха юм.

Талын шарай, малша хүнүүдые, халуун ажалай хаба эршые магтаһан аялганuудаар Арсалан Жамбалоной **«Дуумни, шамтаяаб»** гэһэн шүлэгүүдэй согсолбори нэбтэрэнхэй.

Поэт тойроод байһан юумэндэ дүүрэн найдалаар хандана. Дэлхэйн оньһон— хүнэй сэсэн зүрхэндэ, зол жаргалда найдана:

Газарай нюруу
бүри һайханаар һалбархал,
Гасалан зоболон,
гай тодхоршье барагдахал...

Игэжэ бэшэхэдэнь, досоо сэлмэжэ, зохид болоходол гэнэ. «Эхэ оронойм аялга», «Байгалай эрьедэ», «Талын эзэн», «Эдир дүүнэртээ» гэһэн шүлэгүүдэйнь циклнүүдэй удха энэ мэдэрэлээр дүүрэнги. «Хүдөө нютаг, хүхюу сагай хүгжэм дабтан, ерээдүйе ойртуулхын тула, ехэ хэрэгүүдые шиидхэнэ. Залуу мэргэжэлтэд хониншон басаган, эдир үбһэшэд — булта ажалаараа арадтаа аша туһа асарна. Поэдэй герой — дардам үргэн харгытай, талын бардам эзэн. Тэрэ түмэн малаа үдхэнэ, таряа ургуулжашье шадана, «Ленинэй һургаал тухайда лекцишье уншана».

Тэрээнһээ гадна философско бодолнуудаа «Хүн нэрэ», «Он жэлнүүдэй сараа», «Зүрхэн» гэһэн шүлэгүүд соогоо. А. Жамбалон тодоруулна. Эндэ элдэб орёо асуудалнуудые өөрынхеэрээ шиидхэжэ шададагынь элирнэ.

Хүн нэрэ — дэлхэйн шэмэг
Хүндэлжэ нэрээ нэрлүүлһэйш,
Мүнөө үеын хүнэй сэнэт
Мүнхэ болгон бэшүүлһэйш.

Нээрээшье, хүн гээшэмнай өөрынгөө үргэлжэлэлые имагтал үри һадаһандаа харадаг бэшэ, харин улад зоной сэдьхэлдэ мүр сараа үлөөхэеэ тэгүүлдэг. Иимэ һайхан эрмэлзэлтэй ажаһууһан хүн ямар жаргалтайб!

Поэдэй сэдьхэлэй ажабайдал байгаалитай нюуса холбоотой, тэрээнтэй хөөрэлдэжэ шададаг бэлигтэй бшуу.

«Дээрэм галуун ганганана,
Дүүрэн жаргал хүсэһэндли...

Үгышье һаа:

Тала бүхыдөө дуулана
уран һайханаар.
Таняаб — энэ дуунинь
Дууһашагүй дуун...

Тала дуулана... Энэ бодол зүрхэ сэдьхэл хүлгүүлнэ, гайхалай мэдэрэл һэргээнэ. Поэдэй талын дуун замхан дууһангүй, бүри эршэдэн, шангадан, зэдэлжэ ханхинажа байг лэ.

Г. БАЗАРЖАПОВА,
БГПИ-гэй 5-дахи курсын студентка.

Самбу НОРЖИМАЕВ

ҮХЭРЭЙ СҮҮД

Басни

Ута намар үнгэрбэ.
«Урагшаа» колхозой гэшүүд
Тариһан хартаабхаяа малтажа
Талынгаа полидо обоолбо.
Туйлаһан амжалта тухайгаа,
Тушаагдаха хартаабхын дүүргэлтэ тухай
Баримта мэдээсэл ябууланхай,
Баяраар дүүрэһэн түрүүлэгшын
Магтаалда хүртэхэ һанаатай
Магнай соогоо бисалгажа һуутар,
Үүдээр гэнтэ
Үзүүртэй шүдэгэр эбэрнүүд ёдолзоод,
Үхэрэй мөөрөөн дуулдашаба.
— Гар наашаа түрүүлэгшэ,
Газаа шамайе хүлеэнэбдн! — гэлдэн,
Хоёр сар тэрэниие
Хойноһоонь мүргэһөөр гарахатайнь сасуу:
— Бодогты сүүдэй гэшүүд, ерэбэ! — гэһэн
Богонихон соносхол хэлэгдэбэ.
Буржагар халзан буха
Буурал Малаагшаниие дахуулаад,
Бултанай түрүүндэ гаража,
Бүдүүн шангаар бурхирба,
Бүгэдын мүшхэбэри эхилбэ.
— Түрүүлэгшэ, шагна!
Түсэбөө хартаабхаар дүүргээшье һааш,
Үнеэдэймнай һүн доошолбо.
Үнэнниень манда ойлгуула!
Ганса хартаабха намнаһаар
Газараа һайса элдүүрилээгүй дээрэһээ
Элдэб ургаса абангүй
Эдеэ хоолыемнай хаһаба гүш?
— Харин хартаабха гээшэмнай
Хамагһаа үлүү крахмал ехэтэй хоол юм, — гэжэ
Түрүүлэгшын эхилхэтэй хамта
Түргэн үгэ абажа;
— Арбан гектар хүрэхэгүй
Альганай шэнээн газарһаа
Баян ургаса хуряагааб гэжэ
Баярлаха сашни эртэ, — гээд
Мухар Малаагшан гэмнэжэ,
Муурхангяар забдаба.
— Хартаабха ехээр ургуулаашье һаа,
Хадагалха газар үгыбди,
Хүйтэн болохоһоо хойшо
Хүлдэжэ гутадаг болобол, — гэжэ
Хартаабхын харуулшан
Ханда абгай гэршэлбэ.
— Оролдолго гаргаһан түрүүлэгшые
Огто гэмнэжэ болохогүйл... — гээд
Дүршэл үшөө багатай
Дүнжэн хамгаалагшан мөөрэбэ.
— Малаа таргалуулха зорилготой һаа,
Манда таряа эдюулэг лэ, — гэһэн
Эрилтэ буруунуудай зүгһөө
Эрид шангаар табигдаба.
— Һүеэ дээшэлүүлхэ бодолтой һаа.
Кукурузын силос эдюулэг, — гэһэн
Һаалгадаг үнеэдэй дундаһаа
Һанамжа баһа оробо.
Үнэн гэмыень элирхэйлжэ
Үхэрнүүд дурадхал оруулаад:
«Һанаагаа табидаггүй түрүүлэгшэеэ
Һаали һүнэй дээшэлтэр
Хара сай уулгажа,
Хатаһан тухааряар хооллуулха.
Малай хоолой элбэгжэтэр
Мяха бууза эдихыень
Маргааша үдэрһөө хорихо» — гэһэн
Шэрүүн үгэтэй
Шиидхэбэри гаргажа баталба.

****

Ургаса абадаггүй
Урагшаа дабшадаггүй ажахынуудта
Үхэрэй нимэрхүү сүүдүүд
Үшөө дахин үнгэргэгдэһэй даа.

«Тоб-тоб собхорнобди, талаар дүүрэн бэлшэхэбди».

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фотоэтюд.

ТААБАРИНУУД

Тэндэхи хадада таряа таряалааб,
Тэндэһээнь унаганай толгой олооб,
Тэрэнээ худалдаад ябахадам,
Тэшхэлэй Түгэд амаа холгоогоо.
(Һамарһан).
Даарахаб гэжэ дахатайб,
Дальтархаб гэжэ хуягтайб,
Бээрэхэб гэжэ самсатайб.
(Һамарһан).
Тэндэ ошоод тэхэрихэдэ һайхан,
Тэрэ ургамал эдихэдэ һайхан,
Тэбхэнэйн дуу дуулахада һайхан.
(Үбһэ сабшаха).
Басаганиинь хиидхүүр, эхэнь улаан.
(Утаан, гал).
Гурбан эхэнэр уһанда ошобо,
Хоёрынь шунгаад абаба, нэгэниинь эрьедэ хэбтэбэ.
(Хоёр хүнэг ба тээг).
Ангарын уһан аляан-таляан,
Ошоходо нэгэшье жараахай байдаггүй.
(Сонхо дээрэхи уһан).
Нарнихан зээрдэ наян сажан харайгаа.
(Булуудха).
Хонгёо модон, хонинной даахи,
Һууха бурхан, ниидэхэ шубуун.
(Эмээл, тохом, хүн, морин).
Зээрдэ аад, морин бэшэ, эбэртэй аад,
Үхэр бэшэ, далитай аад, шубуун бэшэ.
(Тархаан).
Утайнь үзүүртэ ооһор, нүхэнэйнь оёорто гэрэл.
(Худаг).
Амагүй хүнтэй хүүр хэлсээб,
амигүй хүнһөө һургаал абааб.
(Ном уншаха).

С. СКОЛЬЖИКОВОЙ суглуулбариһаа.
Эрхүүгэй областиин Боохоной аймагай Буряад-Енгүүт нютаг.

1. Айл бүхэндэ тэбхэ сай.
2. Гурбан һамгад эльгээ шараа.
3. Шэн торгон захатүй, жэжэ һубһан нүхэгүй.
4. Баргажанай адуун баруун хойшоо зөөгөө.
5. Оёдолгүй зүйдэл.
6. Сагаадай сабшаа, саашань түлхеэ, хулгана худхаа, худагта хаяа.
7. Булган малгай хиидэнхэй, бухын тархи булаатай.
8. — Ши хаанаһаа ерэбэш?
— Тоһото өөхэтэ газарһаа ерээб.
— Тархишни юундэ хобигор бэ?
— Манай нютагай гурим иимэ.
9. Тэб-тэб харайдаг, тэхэ һаарал гуталтай.
10. Хонгёо модон хонолготой, хоёр сумаа хүнэһэтэй.
11. Баруун тээһээ ерэнхэй, ваншин шасар малгайтай, хоёр һарын хуралтай.

Д. ШИРАБОН.
Яруунын аймагай Эгэтэ нютаг.

Дурсалга

АХЫН ХЭҺЭН ШАТАР

Шатар наадалга манай нютагта үнинэй дэлгэрһэн юм. Минии багада нютагай бэрхэ шатаршад гэхэдэ, Дугаров Буда, тэрэнэй хүбүүн Гомбо, Гармаев Зонды, Дашиев Бимба, Намбаров Санжимитаб, минии аха Ширип гэгшэд байгаа. Зундаа гэрэй һүүдэртэ һуугаад, тэдэнэй наадахые хаража, үхибүүд ябахадаа ехэл һонирходог, атаархадаг байгаабди. Тиихэдэ магазинһаа абтаһан гү, али «базаар» шатар хомор байгаа даа. Ехэнхидээ хэмэл шатараар наадагша һэн.

Энэ ушар 1927—1928 онуудай үеэр болоһон юм.

Нэгэтэ би ахадаа иигэжэ хандаа бэлэйб:

— Абгай. намда шатар хэжэ үгэ. Би Ешэтэй шатараар наадажа һурахам.

— Зай, зай, хэхэл болоо гүб даа, — гэжэ ахамни хэлэбэ. Тон ехэ баярлаад, бишье Бимба абгайнда гүйдэлөөрөө ошожо, Ешэдээ ехэл һайрхабаб:

— Шатартай болохом! Абгай шатар хээд үгэхэб гээ. Хоюулан наадахабди!..

Тэрэнээ ехэ үнишье хүлеэгээгүйб. Абын нэгэтэ түлеэндэ ошоходо, абгай нарһанай холтоһо захижа асаруулаад, гэрэйнгээ хойнохи сарай доро хэдэн үдэр соо шатар хэһэн юм. Хаанаһаашьеб даа хара ногоон тоһон шэрэолоод, тэрэнээ шэрдээ һэн. Тиихэдэ ондоо шэрэшье хомор һааб даа. Сагаан шатарай толгойе сагаанаар шэрдээ агша һэн. Тэрэнээ 2—3 хоног соо хатааба.

Би шатарайнгаа шэрын хатахые хүлеэжэ ядажа, үдэр бүри бэряад лэ үзэдэг байгааб.

Бэлэн болоходонь, би Ешэтэеэ наадажа эхилээ бэлэйб. Тэрэ тойромнай ондоо хүбүүд бидэ хоёрһоо аханууд байгаа ха юм. Тиигэжэ би найматайһаа хойшо шатарта һураа хүнби.

Сулхарынгаа хойто бэедэ буухадаа, зунай аяма халуун үдэр гэрэй һүүдэртэ ходол шатардагша бэлэйбди.

Шатарта нилээд бэрхэ болоходоо, Ешэ бидэ хоёр ехэ хүнүүдээр наададаг болобобди. Тииһээршье һургуулида ном үзэжэ эхилээб. Шатараа саашань үргэлжэлүүлэн, сүлөө сагтаа наададаг лэ байгааб.

1936 ондо Мухар-Шэбэрэй аймагта хүүгэдэй анха түрүүшын олимпиада болоһон юм. Манай Суулгын долоон жэлэй һургуулиин һурагшад тэрэ мүрысөөндэ хабаадалсаа. Тиихэдэ би шатараар нэгэдэхи һуури эзэлжэ, модон шатар шагнал абаа бэлэйб. Мүн тэрэ жэлэй июнь һарада Улаан-Үдэдэ үхибүүдэй республиканска нэгэдэхи олимпиадын болоходо, аймагай командада оролсожо, баһал шатар табихаяа ошобоб. Тус олимпиада Дээдэ-Онгостойдо хэдэн үдэр соо болоо. Тэндэ би эгээл түрүүшынхеэ М. Н. Ербановые, уран зураашa Ц. Сампиловые хараа хүнби.

Михей Николаевич городһоо ерэжэ, наада харадаг, выставкэ үзэдэг байгаа. Олимпиадада хабаадагшадта хушан шарахан гадартай, сурбатайхан Ленинэй дүрсэтэй биледүүдые үгөө һэн. Тэрэнь мүнөөшье намда хадагалаатай. Хирэ-хирэ болоод лэ, үхибүүдтээ гаргажа, дурасхаалай зүйл гээшэ гэжэ харуулдагби.

Тиихэдэ мүн минии нүхэр Балдуу Дашанамжилов 5 модоной зайда урилдаанда хабаадалсаа агша һэн. Мүнөө тэрэ Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша, Хушуун-Үзүүртэ багшалдаг.

Би тэрэ республиканска олимпиада дээрэ шатараар гурбадахи һуури эзэлжэ, шаажан шатараар шагнагдаа һэнби. Тэрээгээрни мүнөө үхибүүдни наадажа байдаг.

Тэрэ олимпиадада Марханов, Абашеев гэжэ хотын һургуулиин хурдан бэрхэ шатарша хүбүүд бии һэн.

Үнгэрһэн 40 гаран жэл соо шатараар наадажа шүүгдэхэдээ, бэсэ шамарлажа муудахашье, шүүхэдээ баярлажа хүхихэшье сагууд олон тохёолдоо һааб даа.

Сэрэгэй албанда байхадаа, батальон соогоо бэрхэ шатаршан гүүлээдшье үзэгдөө. Тэдэниие бүгэдынь тоолохо болоо һаа, тон ута юм бэзэ.

Юрэдөө, ахымни хэжэ үгэһэн нарһанай холтоһон шатарай үни элижэ, хуушаржа һалаашье һаань, аша үринь намда хүртэхэһөө гадна, минии үхибүүдтэ дамжан, үни удаан мартагдангүй үргэлжэлжэ байһаниинь ехэл һайханаар һанагдадаг даа.

Б. ЦЫРЕНОВ,
багша.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: Рейдовэ бригадын материал. ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Үйлэдбэриһөө таһарангяар» — Л. Табалаевай статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: Ажалшадай бэшэгүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Уран зурагай эди шэди»— Ю. Игумновай корреспонденци. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. Нютаг нютагай һонин.

СЭЗХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — «Үхибүүдтэ — «Ерыш бидэндээ, онтохон!». 13.40 — «Очевидное — невероят... 14.40 — «Правда» га... политическэ шэнжэл... Ю. А. Жуков телевизор... рагшадай асуудалнуудт... рюусана». 15.10 — Сце... түрүүшынхеэ табигд... 100 жэлэй ойдо. М. ... соргский — «Борис ... нов» — Ленинградай ... нэй С. М. Кировэй ... жэтэ оперо ба баледэй ... демическэ театрай таб... зүжэг (үнгэтэ). 18.30 ... «Время» — мэдээсэлэй ... грамма. 19.00 — Ко... гээр СССР-эй түрүү һ... эзэлхын түлөө мүры... (үнгэтэ). «Крылья Сов... — «Динамо» (М). 21.15 ... 21.25 — Забһарлалга. ... — «Кино болгогдоһон ... зохёол». «Преступлен... наказание» — уран һа... най фильм (1-дэхи се... 23.30 — «Ород ром... СССР-эй арадай арт... Нинель Ткаченко ду... (үнгэтэ). 24.00 — «Вр... — мэдээсэлэй програм...

«СПОРТЛОТОГОИ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» февралиин 10-да Москвада үнгэргэгдэһэн дүрбэдэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: 3 хүн зургаан номер таажа, тус тустаа 5 мянган түхэриг абаха болоо. Табан номер таагшад — 1.415 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд— 40 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг а... байна.

«Спортлото-2»: Зур... номер хэншье тааг... Табан номер тааһан х... — 2.929 түхэриг, дү... номер таагшад — 49 ... риг, гурбан номер т... хүнүүд 3 түхэриг аба... (ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1974 оной февралиин 16. 4-дэхи хуудаһан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-04371. Заказ № 004